DUKE
UNIVERSITY

Universitas · Dukiana · Eruditio · et · Religio

DIVINITY SCHOOL
LIBRARY

Digitized by the Internet Archive
in 2022 with funding from
Duke University Libraries

https://archive.org/details/exjureecclesiast01schr

EX IVRE ECCLESIASTICO

DE INVESTITVRA MINISTRORVM ECCLESIAE

Von Einweiſung der Kirchen-Diener

PRAESIDE

PAVLO CHRIST. SCHROETERO

IVR. D. ET CONSIST. ECCLES. ADVOC. ORDIN.

VITEMBERGAE IN AVDITORIO ICTORVM

D. MAI. M DCC XIII.

PVBLICE DISSERVIT

AVCTOR

CHRIST. FRIDER. KOEHLERVS

HERZBERGA SAXO

VITEMBERGAE

EX OFFICINA SCHEFFLERIANA

RECVSA 1745.

6½

D N.S. 262.14 S382D

B. C. D.

DE INVESTITVRA MINISTRORVM ECCLESIAE.

Quae religionis publicae, & ſolemnem DEO cultum exhibendi cauſa initur, ſocietas Eccleſiae nomen accepit, atque homines, diviniori hoc coetu comprehenſi, in Doctores ac auditores rectiſſime diſtinguuntur. Neque enim cum Pontificiis faciendum eſt, qui Eccleſiaſticam quandam, a civili diſtinctam, atque ab ea non dependentem Rempublicam comminiſcuntur, &, quemadmodum in ſtatu civili ſummum Principes imperium gerunt, ita in Eccleſiaſtica, qualem confingunt, Re-

Duo tantum in Eccleſia ordines ſunt, Doctorum ſc. & auditorum atque illi nullum in hos imperium habent.

publica Pontificem atque Epiſcopos imperantium loco habendos eſſe, tradunt. Longe his Galli moderatiores ſunt, Theologi praeſertim Pariſienſes, qui peculiarem quidem Reipublicae ſpeciem repraeſentare Eccleſiam docent, duplex tamen in ea regimen Sacerdotale & Regium admittunt, atque utrumque in concordiam conſortiumque adducere annituntur. Cui rei teſtimonio ſunt tot eruditorum meditationes, atque incomparabilis Illuſtriſſimi Pariſienſium Praeſulis PETRI DE MARCA cumprimis labor, quem in conſcribendo, de Sacerdotii atque Imperii concordia, Libro ſuperiori Seculo ſuſcepit. Perplacet temperata haec pleriſque noſtrorum quoque Doctorum ſententia, cum duas quamvis Rempublicam ſocietates, Eccleſiam & Politiam, continere, ac partem Reipublicae ordinemque imperantium & parentium Eccleſiam eſſe, vulgo ab ipſis doceatur. At enimvero neque hanc tolerari opinionem poſſe, atque in Republica quidem, ſed non ejus partem, aut ſtatum quendam civilem Eccleſiam eſſe, PVFFENDORFIVS in nobiliſſimo *de Habitu relig. ad vit. civil.* tractatu prolixius demonſtravit.

Sane

Sane ſingularem, praeter civilem, Eccleſiaſticam Rempublicam confingere, ac civile quoddam clericis in ea regimen adſignare, cum indoli Eccleſiae, tum ſanctiori inprimis Codici, quo ſervire, non imperare Doctores jubentur, maximopere repugnat. Cujuſmodi Eccleſiae imaginem cum celebris etiam Reformatorum Theologus, GISB. VOETIVS, edito de Politia Eccleſ. tractatu, formaſſet, iſtique regimen quoddam, quod cum publico ferme ſtatu convenit, adſcripſiſſet, perſonati cujuſdam Auctoris, qui in Tr. *Papa Vltrajectinus*, inſcripto principia ejus, papatum redolentia diſcuſſit, animadverſionem jure promeruit. Propius ad Chriſti voluntatem, atque Apoſtolorum, qui non dominos ſed miniſtros ſe Eccleſiae eſſe, perſaepe confitentur, inſtituta illi accedunt, qui Eccleſiam externam, ut aliud quoddam in Republica collegium, conſiderant, atque, inita cultus ipſius ratione, conſtituentes hunc coetum perſonas in Doctores & auditores diſtinguunt, ita quidem, ut illis non civile aliquod, ſed ejuſmodi, quod in docendo, non imperando, in admonendo, non mandando conſiſtit, regimen con-

cedatur. Dn. BOEHMER *ad* PETR. DE MARCA *d. C. S. & I. Lib.* 5. *C.* 1. *ſ.* 2. & in *annot.* ad SCHILT. *I. I. Can. Lib. I. C.* 1. *ſ.* 1. *ſqq.* Duos itaque tantummodo in Eccleſia ordines ac ſtatus, Doctorum ſcilicet atque auditorum, agnoſcendos eſſe, ipſe B. ZIEGLER *ad* LANCELL. *L.* 1. *T.* 4. *ſ.* 1. docet, ac pervulgatam illam de triplici in Eccleſia ſtatu, dem Lehr-Wehr-und Nehr-Stand, doctrinam, utpote Pontificiis principiis ſuffultam, minus commode apud Proteſtantes retineri, D. TITIVS *in Spec. Jur. Eccl.* 1. 3. *ſ.* 52. demonſtrat. Atque illi quidem Eccleſiae Doctores ſeu miniſtri, quibus, ingraveſcente papatu, ſolis clericorum nomen attributum eſt, ſolemni coetui diviniori ritu praeficiuntur, iiſque, electionis, confirmationis, ordinationis, atque inveſtiturae actibus plerumque intervenientibus, graviſſimum pertractandorum Sacrorum munus demandari ſolet. De ſola, quam ex inſtituto a nemine hactenus expoſitam vidi, Miniſtrorum Eccleſiae inveſtitura implorato praepotentis DEI auxilio, in praeſenti diſſerere, ſtatutum cum animo deliberatumque habeo.

Doctores Eccleſiae quomodo conſtituantur.

Inſtitutum Autoris.

§. I.

§. I.

Inveſtiturae vocabulum utrum Latinae an Francicae originis habendum ſit, dudum EYBEN. *in El. Jur. Feud. C. 5. §. 3.* expoſuit, ac perantiquam uſitatamque jam ante Caroli M. tempora hanc vocem eſſe H. CONRING. *de Conſt. Epiſc. Germ. §. 34.* contra BARONIVM obſervat. Quorumcunque vero bonorum juriumve traditionem ac collationem inveſtitura olim CAR. DV FRESNE in Gloſſario teſte, denotavit, de feudorum tamen inprimis conceſſionibus praedicatur, & duplex, propria atque abuſiva, Longobardico jure eſſe perhibetur, cujus diviſionis varias admodum dari explicationes Excellentiſſimi JCti D. HORN. *J. Feud. C. 12. §. 3.* & D. BEYER. in *Delin. J. Feud. C. 6. Poſit. 25. ſqq.* demonſtrant. Eadem praedictum inveſtiturae vocabulum ratione ad Eccleſiaſtica applicatum beneficia eſt, quae praeſtita Eccleſiae ſervitia remunerandi cauſa, clericis, ut militibus olim praedia, perfruenda concedebantur. PAVLVS SARPIVS *de Benefic. art. 10.* Sicuti ergo ex Feudorum uſibus Miniſtrorum Eccleſiae ſuſtentationi deſtinati reditus beneficiorum nomine venerunt, ita de Eccleſiaſticorum eiuſmodi beneficiorum conceſſione ipſa etiam deinceps inveſtiturae vox uſurpari, atque abuſiva, quam verbalem plerumque appellant, a reali inveſtitura accuratius diſtingvi coepit. Etenim verbalis illa ſolemnibus verbis & ſignis, quae LINCKE *d. Jure Epiſc. C. 9. n. 28.* deſcribit, adhibitis, ab Epiſcopo, vel juſſu ejus ab alio, expeditur, & non ipſam actualem, ut LINCK. *d. l.* aliive docent, transfert poſſeſſionem, ſed obligationem ſolum ad ejus traditionem parat, vel vacuam poſſeſſionem propria auctoritate occupandi licentiam tribuit. At realis, quae & introductio vocatur, inveſtitura ab Archidiacono regulariter per-

Inveſtiturae vox quid olim denotaverit.

A beneficiis militaribus ad Eccleſiaſtica tracta eſt.

agenda

agenda eſt, & veram beneficii Eccleſiaſtici poſſeſſionem confert, atque abuſivae inveſtiturae veluti executio cenſetur. ENGEL. *ad X. Tit. d. Inſtit. n. 4. ſeqq.* LINCKE ad *eund. Tit. & d. Jure Epiſc. C. 9. n. 27. ſeqq.*

§. II.

Repetuntur §. praec. dicta.

Ex his facile intelligitur, inveſtiturae nomen, Eccleſiaſticis etiam beneficiis tributum, πολύσημον eſſe, eoque vel nudam illorum conceſſionem, vel veram poſſeſſionis conſecutionem atque introductionem, vel apprehendendae poſſeſſionis facultatem indicari. Pertinet huc memorabilis inveſtiturae actus, quo Epiſcopos, a clero & plebe electos nominatosque, Chriſtiani olim Imperatores approbare, datiſque baculo atque annulo, Imperatorii conſenſus indicibus, confirmare ſolebant. Prolixius de hoc actu non diſſeram, nec ſignorum, Imperatoris conſenſum ſignificantium, explicationem tradam, cum argumentum illud abs WALTHRAMO, MEIBOMIO, CONRINGIO aliiſque ſolide diſcuſſum reperiatur, dictorumque ſignorum interpretatio ex variis paſſim Scriptoribus, ex Nono inprimis Aquiſgr. Concilii I. Canone perſpicue compendioſeque addiſcatur. Illud tantum obſervo, electorum Germaniae Epiſcoporum confirmationem denotare hoc loco inveſtituram, quum impetrato prius Imperatorum conſenſu, dataque approbatione, conſecrari illi demum olim potuerint. PETR. DE MARCA *d. C. S. & J. Lib. 8. c. 20. in f.* Interea non deſunt, qui praeter confirmationem plus hoc caſu Imperatori juris concedunt, atque inveſtiturae vocem, quoad praeſens argumentum, ipſam Epiſcoporum electionem, clero plebeque excluſis, continere putant. At enimvero eam olim conſtituendi Epiſcopos conſvetudinem ſervatam plerumque fuiſſe conſtat, ut mortuo quodam Epiſcopo, liberam clerus populusque, vel, ſi

De inveſtitura Epiſcoporum Germ.

metro-

metropolis eſſet, Epiſcopi ſimul ejus provinciae, alium eligendi habuerint facultatem, electumque Imperatores haud aegre confirmaverint H. CONRING. *d. Conſtit. Epiſc. ſſ.36.* Solemne conſtituendi Epiſcopos negotium a cleri populique nominatione communiter duxit initium; accedente vero Regis confirmatione perfectum abſolutumque fuit. Quo factum, ut Regiae poteſtati ipſa Epiſcoporum conſtitutio κατ' ἐξοχὴν adſcriberetur, cujusmodi tamen loquendi rationem cleri & populi conſenſum non excluſiſſe, notat SCHILTER. *d. L. E. G. Lib. 2. C. 4. ſſ. 2.* Atque hac inveſtiendi Epiſcopos poteſtate a longiſſimis temporibus Imperatores Romano-Germanicos uſos eſſe, LEHMANNVS *in Chron. Spir. Lib. 2. c. 42.* adductis exemplis, commonſtrat. Tandem Henricus V. Imperator, in quem excitatus Pontificum furor erat, regio hoc inveſtiendi Germaniae Epiſcopos jure, ſola ſibi conferendi regalia & imperii feuda facultate reſervata, ſolemni ſe ritu ann. 1122. abdicavit. *Conf.* ITTER. *d. Feud. Imp. C. 9. ſſ. 21.*

§. III.

Quae quidem ideo commemoranda putavi, ut manifeſtum fiat, annuli baculique hoc in negotio traditionem, factamque per hanc abuſivam Epiſcoporum inveſtituram eorum ſaltem confirmationem, non realem in Epiſcopatus introductionem, ſignificaſſe. Cujuſmodi ſymbolicum inveſtiendi Epiſcopos modum tum etiam fuiſſe adhibitum, ex IVONIS CARNOT. *Epiſt. 60.* colligo, cum electis Epiſcopis nullae agrorum partes bonorumque poſſeſſiones aſſignarentur, ſed eligentium tantummodo votis Imperatores annuerent. Interim abuſive hoc modo Clerici inveſtiti in ipſam adhuc actualem beneficii Eccleſiaſtici poſſeſſionem mitti, & vere induci regulariter debent. Vtraque autem abuſiva non minus, quam realis

Connexio.

Ad inveſtituram abuſivam realis ſ. introductio accedere debebat.

Cur utraque adhibita fuerit.

lis inveſtitura eam maxime ob cauſam obſervatur, ut redituum poſſeſſionem fructuumve perceptionem conſecratus Eccleſiae miniſter conſequatur. Ita praepoſtero prorſus ordine acceſſorii major, quam principalis ratio habetur, & non tam demandandi ſacram clericis provinciam, quam beneficium aliaque perfruenda ex Eccleſia commoda iis aſſignandi cauſa, haec talia utriusque inveſtiturae ſolemnia uſurpantur. *Vid. B.* Ziegler. *d. Epiſc. C. 16. ſ. 3. & ult.*

§. IV.

A dicta hactenus inveſtitura differt illa, quae ap. Proteſtantes obſervatur.

Longius ab hac inveſtiendi conſuetudine puriorum ſacrorum Eccleſiae receſſerunt, & ſimilem quidem, inita nominis & quodammodo formae ratione, at, habito ad finem ſcopumque reſpectu, diverſum plane actum obſervant. Scilicet perſonae, ad Sacrum Eccleſiae miniſterium rite vocatae, confirmatae, ordinataeque, congregato ſacrorum ergo coetui, a Superintendente, vel alio Eccleſiae miniſtro ſiſtuntur, commiſſa ipſis animarum cura, precibusque adhibitis, in Eccleſiam, atque in Sacri officii poſſeſſionem publice quaſi introducuntur. Maxime ergo ab allata praec. §. §. inveſtitura haec in noſtris paſſim Eccleſiis vſitata inauguratio differt, eaque non tam aſſignandi paſtori reditus, quam animarum ipſi curam commendandi cauſa celebratur. Neque etiam tanta tamque opima Noſtris, ac plerisque Pontificiis Eccleſiae miniſtris, beneficia conceduntur, ut eorum cauſa tot inveſtiturae ſolemnia eſſent adhibenda. Interea tamen, cum digna paſtoribus laborum praemia conſtitui, reditusque ad ſuſtentandam commode vitam neceſſarii concedi debeant; horum item in introductionis actu aſſignatio fieri conſuevit: Cujusmodi temporalium, ut Canoniſtae eam appellant, traditio Eccleſiaſticis Principum quorundam Evangeli-

gelicorum legibus, inveſtiturae ſolemnibus expreſſe adcenſetur, atque introductus primum in Eccleſiam paſtor in parochialem deinceps domum deducendus eſt, deductoque percipiendi inpoſterum reditus indicari debent, *Ordin. Eccleſ. Goth. C. 3. §. 6.* verbis: Und wenn das geſchehen ꝛc. B. SECKENDORF. im Fürſten-Staat *P. 2. C. 5.* Ceterum definiri haec, apud Proteſtantes in Germania poſſim recepta, inveſtitura poſſet per actum Eccleſiaſticum ſolemnem, quo quis Eccleſiae miniſter, rite vocatus, ordinatusque, coetui, cui praeficiendus eſt, ſiſtitur, & publice in Eccleſiam introducitur. *Vid.* B. GERHARD. *in L. d. Min. Eccl. §. 170.* CARPZOV. *J. Eccl. L. 1. D. 54. n. 1.* Atque de hac, quam definivi, inveſtitura Svecorum etiam lex *L. 1. C. 5.* ex edit. Jo. Meſſenii interpretanda videtur, qua ita diſponitur: *Poſtquam Presbyter aſſumtus eſt de Epiſcopi & Parochianorum conſenſu. aſſignabant Parochiani Eccleſiam Presbytero, & ipſius Eccleſiae ornamenta, quae Presbyter deinde campanario demandabat.*

Ejus definitio.

In Svecia quoque uſitata.

§. V.

Inveſtitura quamobrem appelletur hic actus, *ex dictis §. 1.* intelligitur. Multi a veſtimentis eum ita denominari credunt, quod veſtimentis olim privatis exutis, ſacerdotalibus induebatur candidus CASP. CALVOER. *in Rituali Eccl. P. 2. S. 3. C. 21. §. 4.*) Neque diffiteor, ab eo, quo Eccleſiam depravavit ſuperſtitio, tempore Clericos, depoſito cultu interno, externo quodam ſplendore variisque veſtimentorum generibus populum rudem allicere, iisque in devotione illum conſervare allaboraſſe. *Vid.* HVBER. *in Hiſt. Civ. P. 2. Lib. 3. S. 1. §. 7.* Nihilo tamen ſecius utrum accurata ſit haec appellationis ratio, ſubdubitare incipio. Praeterquam enim quod multi, inveſtiturae vocabulum Francicae magis quam Latinae originis

Examinatur opinio, qua a veſtimentis hunc actum appellari, creditur.

 haben-

habendum eſſe, eoque ſacrorum non minus quam civilium munerum a Regibus Principibusque impetratas confirmationes ſignificari doceant: H. Grot. *d. Imper. circa Sacr. C. 3.* Schilt. *d. Libert. E. C. L. 4. C. 5. §. 24.* Illud tamen pro certo affirmari nequit, in ipſo inveſtiturae actu ejuſmodi veſtium mutationem obſervatam olim fuiſſe, quum in conſecrationis ſeu ordinationis actu haec talia tantum ſolemnia adhibita legantur; B. Qvenstedt. *Antiq. Bibl. C. 2. n. 9. §. 7.* niſi forſan hanc etymologiam ideo comprobare neceſſe habeam, quod ipſa ordinationis ſolemnia inveſtiturae ſaepius vocabulo indicentur, ac tempore recens natae Eccleſiae vix ulla ordinationem inter atque inveſtituram differentia fuerit annotata. Qua ſignificatione hanc vocem Antiquitatum Eccleſiaſticarum Scriptores paſſim accipiunt, eaque ſolemnem illum, quo veſtibus ſacris conſecrati Eccleſiae Miniſtri induuntur, ritum comprehendunt.

§. VI.

Evolvitur ςυνωνυμία.

Vocatur hic, quem deſcripſi, actus ab aliis introductio, Introducirung die Einführung, eam forſan ob cauſam, quod, ſolemni quodam habito comitatu, miniſterii candidatus, ceu ſponſus quidam, in Eccleſiam introducatur. Neque etiam incognitum inſtitutionis nomen eſt, die Einſetzung, Einweiſung, idque a *Ven. Theol. Vitemb. Ordine in Reſponſ. P. 2. T. 1. p. 19.* uſurpatum ita lego: *Quam* (ordinationem) *& confirmationem ſequitur inſtitutio, qua datur novo paſtori Eccleſia ſua docenda ac regenda, & viciſſim paſtor Eccleſiae, ut eum audiat tanquam legitime a Chriſto ſibi datum ἡγέμενον Doctorem.* Imo accuratius appellari inſtitutionem, cum inveſtiendi vox ad collationem magis pertineat, obſervat Schilter. *in J. J. Can. 1. 16. 6.* Attamen nec unam eandemque inſtitutionis vocabulum ſignificatio-

ficationem habet, ac Jure quidem Canonico beneficii, praecedente patroni praeſentatione, conceſſionem proprie denotat. ENGEL. *Coll. J. Can. ad T. X. d. Inſtit.* Idcirco, utrum huic, de quo diſſero, actui Eccleſiaſtico inſtitutionis magis, quam inveſtiturae nomen tribuendum ſit, certo definire non audeo, atque id ſolum moneo, inveſtiturae, inſtitutionis, & collationis vocabula apud Canoniſtas promiſcue uſurpata deprehendi. Interdum & inaugurationem atque inthroniſationem ſolemnem hunc ritum appellari, haud fugiet eum, qui in Eccleſiaſticis legibus non hoſpes eſt, eaſdemve & veterum monumenta accuratius excuſſit, & diligentius perluſtravit. Apud Pontificios miſſionem idem ferme, quod apud nos inveſtitura eſt, ſignificare ex M. BECANO *d. Vocat. Min. Eccl.* *§. 30.* intelligitur: Verum, cum miſſio atque ipſa vocatio inter ſe non differant, rectius inveſtituram quam miſſionem hunc actum nuncupari, B. GERHARD. *d. Min. Eccl. §. 170.* animadvertit.

§. VII.

Nomine breviter perquiſito, res ipſa paulo accuratius excutienda venit. De origine inveſtiturae Eccleſiaſticae ſi quis quaerat, ſciat, nihil de ea certi Antiquitatum Scriptores definire. Hoc vero certiſſime mihi perſuadeo, primis civitatis Chriſtianae temporibus unum eundemque & ordinationis & inveſtiturae actum fuiſſe, & vix ultra Conſtantini M. aetatem primam ſolemnis ſeparataeque ab ordinatione introductionis originem repetendam eſſe. Apoſtoli ſane in univerſum terrarum orbem, ut rectum de DEO ſenſum cultumque ejus gentes docerent, dimittebantur, nec peculiari cuidam loco affixi erant, adeoque incertam aliquam introduci Eccleſiam non debebant B. BEBELIVS *in Antiqv. Eccl. ad Sec. 1. a. 2. §. 3.*

De origine inveſtiturae Eccleſiaſticae.

Tempore recens natae Eccleſiae in uſu eam non fuiſſe probatur.

1.) Ex ſtatu illorum temporum.

 Singulis

Singulis quidem deinceps coetibus Doctores praeficiebant Apoſtoli, ſed ipſi proficiſcebantur ad eos, *χειροτονήσαντες αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν.* *Act. XIV*, 23. eundemque morem ad IV. uſque Seculum duraſſe, ex IV. Concilii Nicaeni I. canone cognoſcitur, quo proficiſcendi ad Eccleſias particulares neceſſitas certis quibuſdam caſibus remittitur. Idcirco cum in ipſa illa, cui praeponebatur miniſter, Eccleſia ordinatio olim fieret, veriſimile videtur, hanc ipſam ſimul inveſtituram comprehendiſſe, neque, finito ordinationis actu, ſeparatam demum ordinati miniſtri introductionem populo praeſente fuiſſe inſtitutam. CALVOER. *in Rit. Eccl. P. 2.C.21. §. 2.* Illud praeterea cognitum ſatis exploratumque eſt, primis poſt natum Chriſtum ſeculis Sacra in privatis aedibus atque in locis clauſis & latebris, injecto ſuppliciorum metu, habuiſſe Chriſtianos, atque, omiſſis haud quaquam neceſſariis ceremoniis, ſimplicem DEO cultum praeſtitiſſe. EVSEB. H. E. *L. 9. C. 2.* Vix ergo adduci poſſum, ut credam, praeter ordinationis ſolemnia adhuc introductionis actum, ad miniſterii ſubſtantiam prorſus non pertinentem, tum temporis adhibitum fuiſſe, praeſertim cum tales, quales eidem hodie adſcribunt, effectus nondum adeo cogniti, atque in praxin deducti legantur. Etenim inveſtitura tam firmum paſtorem inter atque Eccleſiam contrahi vinculum docent, ut nec ille eam deſerere aut actus alibi Sacros adminiſtrare poſſit, nec alio in loco parochiani Sacris vacare queant. CARPZ. *d. J. E. L. 1. D. 54. n. 3.* Ita autem olim certo cuidam loco Miniſtrorum Eccleſiae munus adſtrictum & quaſi alligatum fuiſſe, probari nequit, ut alibi clericales obire functiones interdictum iis fuiſſet. Permiſſum ſane hoc ipſis tribus a Chriſto nato prioribus ſeculis fuiſſe, ex *can. 2. Conſtantinopolitani,*

a) Ex ceſſatione effectuum, quos inveſtiturae Eccleſ. adſcribunt.

tani, c. 8. Epheſini, c. 15. ſq. Nicaeni I. & c. 6. Chalced. Conciliorum intelligitur, quibus demum extra ſuos terminos ad alienas accedere Eccleſias prohibentur, atque ἀναςρέφειν εἰς τὰς ἑαυτῶν παροικίας jubentur. Quod in rei teſtimonium, fide digniſſimum SOCRATES in *H. E. Lib. 5. c. 8.* his verbis innuit: *Patriarchas conſtituerunt, diſtribuentes provincias, ne ullus Epiſcopus ultra propriam Dioeceſin alienas Eccleſias invaderet. Id enim antea propter perſecutiones promiſcue factum fuerat.*

§. VIII.

His ergo miſeris valde calamitatibusque plenis civitatis Chriſtianae temporibus ſine omni ſplendore ritibusque non neceſſariis Sacra peracta ſunt, atque ad Doctorum Eccleſiae conſtitutionem inveſtiturae actus vel nullus, vel ab ordinatione non deſtinctus fuit adhibitus. At, imperante Conſtantino M. qui anno imperii ſeptimo ad Chriſtianae religionis cultum advertit animum, tranquillus & pacatus piorum coetus perſtitit, & liberrimum exercendae religionis arbitrium, templorumve, (qualia primis duobus ſeculis nulla, tertio, finita Deciana vexatione, pauciora neque adeo ſplendida condita a Chriſtianis fuiſſe, LINCK. *d. Jur. Templ. C. 3. n. 34.* & B. SCHVRZFL. *de Antiqv. Templ. §. 6.* obſervant) exſtruendorum facultatem, ipſo Imperatore magnificos ſumtus ſuppeditante, impetravit. Permagnam rerum divinarum curam ipſe habuit Imperator, ſummum Sacerdotiis honorum addidit, clerique munus ἱερατικὸν aſſeruit, ſolliciteque cuſtodivit. Qua Imperatoria auctoritate ſuffulti, poteſtatem ſuam firmabant clerici, & patientia Chriſtianorum Imperatorum augebant ſenſim cumulabantque ceremonias, atque Epiſcopi, cumprimis Primates non, ut olim, proficiſcebantur amplius ad ordinandos Eccleſiae candidatos,

Prioribus a C.N. ſeculis ſimplex DEO cultus praeſtitus eſt.

Conſtantini M. aevo cumulatae ceremoniae.

templa condita.

magnique clericis honores habiti ſunt.

Candidati in ipſa Epiſcopali ſede

ordinabantur. tos, ſed hos ad Epiſcopalem ſedem, ordinis ſacri accipiendi cauſa, pervenire oportebat. Factum itaque eſt, ut, cum abſente, quem paſcere jubebatur, grege clericorum ordini adſcriberetur novitius Miniſter, ſpeciali adhuc actu coetui, cujus ipſi cura demandabatur, ſiſtendus, atque in ipſam officii ſacri poſſeſſionem quaſi introducendus eſſet. C. CALVOER. *d. l.* §. 2. Accedebat, quod eodem Conſtantini M. tempore, ſuſtentandi Eccleſiae Miniſtros cauſa, certi ſtabilesque reditus ac bona conſtituta demum fuerint, cujusmodi prima Chriſtianae civitatis aetate ignota fuiſſe, & ex ſpontaneis Eccleſiarum oblationibus vixiſſe Doctores, B. ZIEGL. *d. Dot. Eccl. C. 3.* §. *1. ſqq.* demonſtrat. His ergo bonis inveſtiebantur clerici, &, moribus eorum jam Conſtantini M. aevo depravatis, atque ad dominatum inclinantibus, temporalium major quam ſpiritualium ratio fuit habita. Praeterea cum inveſtitum Miniſtrum ita alligari Eccleſiae ſuae, ut extra ejus terminos ſacra adminiſtrare nequeat, communiter credant *vid.* CARPZ. *d. J. E. l. 54. n. 3.* ſatis exinde idoneum deſumi argumentum poteſt, quarto demum Seculo ſolemnes in Eccleſias introductiones fuiſſe adinventas. Enimvero antea ad particularem quendam coetum, ut illius interdum tranſgredi fines haud licuiſſet, non ita adminiſtrandi ſacra facultatem fuiſſe adſtrictam §. praec. comprobavi. Verum cum Imperatorum indulgentia hierarchiam meditarentur clerici, politicis his rationibus inducti, totum regiminis Eccleſiaſtici ſyſtema quaſi dividebant, & terminis cujuslibet poteſtatem propriis includebant. Facile enim praevidebant, abſque ordine tali politico regimen diuturnum eſſe non poſſe; ideoque certam cuilibet Eccleſiam deſpondebant, territoriumque aſſignabant, & ſubſecuta introductione, ita ad illud alliga-

Ita ſeparatus inveſtiturae actus inventus eſt.

Conſtantini M. aevo certa Clericis bona aſſignata ſunt.

His inveſtiebantur.

Eodem tempore termini cuilibet clerico aſſignati ſunt.

In hos introduci debebant.

alligabant, ut ſine magni ſceleris macula extra praefixos hos terminos ſacros quosdam expedire actus non potuerint. Dn. BOEHMER. *d Jure Paroch. S. 2. C. 2. §. 42. ſqq.* Atque haec fuerunt Eccleſiaſticae inveſtiturae, aut obſervatae ſaltem hanc inter atque ordinationem diſtinctionis initia, quae ultra CONSTANTINI M. aevum extendi non poſſe videntur.

§. IX.

Proxime huic de inveſtiturae origini altera de ejus ſolennitatibus jungenda eſt quaeſtio, quam tot dubiis difficultatibusque obſtructam non reperio. Primis ab orbe redemto tribus ſeculis quae circa inveſtiturae actum adhibita fuerint ſolemnia fruſtra diſquirerem, ſiquidem incognitum tum temporis eum fuiſſe praec. §. §. annotavi. At conſtituto poſt haec tempora peculiari inveſtiturae actu, peculiares etiam variaeque praeter neceſſitatem ejus ceremoniae inventae fuerunt. Neque tamen aequalia ubique ſolemnia, ſed, inita perſonarum, regionum, aliarumve circumſtantiarum ratione, diverſiſſima obſervata ſunt. Introducendi Orientalis Eccleſiae Patriarchas modum deſcribit IOACH. STEPHANI *in Inſt. J. C. L. 2. C. 10.* quem temporis ſpatiique lucrandi cauſa non exſcribam. Quibus in Hiſpanica Eccleſia ſolennitatibus clerici introducantur, ex deſcriptis ab A. BARBOSA *d. Offic. & pot. par. P. 1. C. 2.* formulis addiſcitur. Inveſtiendi Epiſcopos ritus exponit WEBER. *d. Introd. Epiſc. Tit. 6.* circa quos monendum venit, ob hanc introductionem ſeu inthroniſationem certam pecuniae ſummam, quae inthroniſticum rectius, quam cathedraticum appellatur, clericis ac notariis, qui conſecrationis actui interfuere, exſolvi ab Epiſcopo debuiſſe. PETR. DE MARCA *d. C. 5. & J. Lib. 6. C. 10 n. 3. 4.* Non ergo ipſi introducendo

Inveſtiturae ſolennitates, quae variarae ſonent.

Inthroniſticum quid?

Notatur Weber.

do Epiſcopo a ſubjectis Eccleſiis doni loco inthroniſticum oblatum fuit, ceu WEBER. *d. l.* ſibi perſuadet. Ceterum minoris ordinis Clericorum inveſtitura ex ENGELII *Colleg. J. Can. ad Tit. X. d. Inſtit.* cognoſci poteſt.

§. X.

Quae ap. Evangelicos adhibeantur ſolennitates.

Propius jam accedendum ad ſcopum, &, quomodo apud nos, purioribus Sacris addictos, inaugurentur Eccleſiae miniſtri, explicandum eſt. Illud ex ſupra dictis repeti meretur, ejuſmodi actum non aeque apud nos propter ejus, qui inauguratur, commoda, ſed maxime propter gregem, cujus paſcendi cura illi committitur, expediri ſolere. Nolo autem uſitatas in noſtris Eccleſiis introducendi ſolennitates prolixius in praeſenti commemorare, cum in Eccleſiaſticis plerarumque regionum legibus accuratius eaſdem deſcriptas legam. Permultum ad cognoſcendos ejuſmodi ritus ipſa facit inſpectio, atque evolvi cumprimis debent. *Ord. Eccl. Saxon. El. Tit.* Gemeine Form und Weiſe ꝛc. *Gothana C. 3. §. 6. Magdeb. C. 16. §. 2. ſqq. vid.* LINCKE *d. Jur. Epiſc. C. 9. §. 39.*

Ord. Eccl. Sax. El. ordinatio & inveſtitura commixtae ſunt.

Illud hic obſervem neceſſe eſt, adducta Saxon. El. lege cum ordinatione inveſtituram commixtam videri, cum idem, qui ordinationi *Art. 1.* §. Desgleichen ꝛc. praeſcribitur, inveſtiturae etiam modus ibidem conſtitutus legatur. Aequalibus alioquin ſolennitatibus omnes Eccleſiae miniſtri, non habita dignitatis ratione, introducuntur; circa Superintendentium tamen inveſtituras cumulari magis augerique ceremoniae ſolent, quas breviter exponit D. TITIVS *in Spec. Jur. Eccleſ. Lib. 2. S. 8. §. 13.* Memorabilis inveſtiturae actus in Actis Curiae Oppid. Vitemb. deſcriptus legitur, quo B. D. CALOVIVS ut Paſtor ejus loci & generalis Circuli Elect. Saxon. Superintendens, ipſo Divo Saxon. Electore JO. GEORGIO II.

Electo-

Electoratus t. t. Herede, praeſente, Ann. MDCLIV. die 14. Februar. ſolemniter inauguratus eſt. Ceterum inter ordinationem atque inveſtituram hanc vulgo differentiam conſtituunt, quod haec repeti, illa non, poſſit, quum nemo plus quam ſemel in tota vita conſecretur, c. *Sicut. d. 68. can. apoſt. 68.* quam differentiam WEBER *d. Introd. Epiſc. T. 6.* B. GERHARD. *d. Min. Eccl. ſ. 170.* aliive obſervant. Sed enimvero non verum genuinumque aliquod hoc eſſe diſcrimen, atque erroneae illi Pontificiorum ſententiae, ac ſi indelebilem animae ordinati characterem ordinatio inprimeret, debere natales certiſſimum eſt. Cum ipſe B. GERHARDVS *l. all. ſ. 139.* hunc Pontificiorum errorem refutet, atque utrumque & ordinationis & inveſtiturae actum repeti poſſe, *Vener. Theol. Vitemb.* ORDO M. *Aug. 1618. in Reſp. P. 2. T. 1.* graviter moneat, nulla exinde deſumenda differentia eſt; magis ita inter ſe differre dicendum: Ordinatio docendi adminiſtrandique Sacramenta poteſtatem tribuit; inveſtitura ad particularis cujuſdam coetus miniſterium hanc poteſtatem adſtringit, & ſacrae in eodem functionis adminiſtrandae poſſeſſionem quaſi impertitur.

Notatur communis ſententia de differentia ordin. & inveſtit.

Conſtituitur vera differentia.

§. XI.

Illud interim extra dubitationem conſtitutum eſſe arbitror, introductionis hunc actum adhibendum neceſſario non eſſe, eoque omiſſo, ſacras nihiloſecius functiones valide Eccleſiae miniſtros obire poſſe *c. 1. d. 23. ibique.* BARBOSA *n. 11.* Nec contraria quaedam Juris Pontificii diſpoſitio ex *c. 5. d. Elect. in 6.* deduci poſſe videtur, quippe d. c. factam a patrono Eccleſiaſtici beneficii conceſſionem, ab Epiſcopo confirmandam ſaltem eſſe, ſancitur. Permultis etiam Germaniae locis inveſtitura uſu recepta plane non eſt; atque in ipſa Saxonia noſtra non deſunt

Inveſtit Eccleſ. neceſſaria non eſt.

Eccleſiae miniſtri, qui ob ſumtuum, huic actui impendendorum, inopiam ſolemni ritu introducti non ſunt, &, interveniente fato, introduci nunquam potuerunt. At ceremonias itaque ſaltem atque adiaphora hic actus referendus, dubitandumque prorſus non eſt, quin juſtas ob cauſas, cujuſmodi varie ſuppeditari poſſent, tolli atque abrogari plane queat. Non parvam interim utilitatem ſolemnia haec tempeſtive adhibita adferre, adeoque omittenda temere non eſſe, Theologi paſſim & JCti confitentur. *Vid.* B. Ziegl. *d. Superint. C. 15. §. ult.* Neque tamen illorum comprobanda ſententia videtur, qui, eodem inveſtiturae ritu nondum peracto, & dudum jam adminiſtratis a parocho ſacris, nunc demum inſtituendum eum eſſe docent, Mev. *P. 3. D. 133. n. 7.* Brvnnem. *d. J. E. 1. 5. 27.* Quodſi enim diu jam Sacris non inveſtitus Eccleſiae miniſter praefuit, eundemque verum riteque vocatum paſtorem auditores agnoverunt, & hoc ipſo in vera officii ſacri poſſeſſione dudum conſtitutus eſt: ſupervacanea atque inanis accedens poſt tantum temporis ſpatium inveſtitura cenſenda eſt, ob rationes, quas D. Boehmer. *d. Jure Par. S. 3. C. 1. §. 38.* allegat.

Vtilis tamen, modo tempeſtive adhibeatur.

§. XII.

Omnes Eccleſ. Miniſtri inveſtiri debent.

Iis interea, quibus recepta & publicis comprobata legibus inveſtitura eſt, locis omnes Diaconi non minus, quam paſtores, aut ſingulari quadam Eccleſiaſtica dignitate praediti Eccleſiae miniſtri introduci ſolenniter debent. Moribus tamen & conſuetudine multorum locorum receptum eſt, ut ſolenni Diaconi ritu non inaugurentur. Illos etiam, quos ſubſtitutos vocant, paſtores introducendos eſſe, recte contendit Brvnnem. *d. J. E. 2. 8. 20.* Neque vere diſtinguendum hic puto, utrum alicui Eccleſiae Miniſtro ſimpliciter quis, non data ulla

Etiam ſubſtituti.

Indiſtincte.

potiun-

potiundi, quo interim perfungi debet, muneris ſacri promiſſione, adjungatur, an ſuccedendi ſimul ſpem conſequatur. Priori modo ſubſtitutum ideo inveſtiendum non eſſe, exiſtimari poſſet, quod Eccleſiae conſtanter adhaerendi animum habere non poſſit nullum ſuccedendi ſpem nactus, cum tamen inveſtitura arctiſſimum Eccleſiam inter & paſtorem vinculum, ut hic ei veluti maritus uxori adhaerere debeat, contrahi, vulgo doceatur. STEPHANI *d. JCtione L. 3. P. 1. C. 16.* CARPZOV. *d. J. E. L. 1. D. 54. & 72.* At enimvero ſufficit, tamdiu permanendi in quadam Eccleſia ſubſtitutum paſtorem habere voluntatem, quamdiu ordinarius Eccleſiae miniſter ſacris commode praeeſſe nequit, neque aliis paſcendi interim gregem cura a Principe committitur. Hoc itaque modo ſubſtitutus non minus, quam is, qui data ſuccedendi ſpe cujuſdam Eccleſiae paſtori adjungitur, introducendus ſolemniter erit.

§. XIII.

Ab una ad alteram Eccleſiam translatum miniſtrum inveſtiendum denuo eſſe, fruſtra dubitatur: At in altiorem in eadem, in quam ſolemni jam ſemel ritu introductus eſt, Eccleſia locum tantummodo evectus, an denuo inaugurandus ſit, merito diſceptatur. Affirmandum hoc vel eam ob cauſam duco, quod & hoc caſu Principis, cujus nomine peragitur inveſtitura, hanc novam muneris in eadem Eccleſia collationem approbantis voluntas publice exponenda, atque in ejuſmodi muneris illique annexorum commodorum poſſeſſionem Eccleſiae miniſter denuo quaſi introducendus ſit. Neque vero obſtat, quod pleriſque Eccleſiaſticis legibus de illorum, qui primum muneri ſacro in quadam Eccleſia admoventur, inveſtitura ſolum diſponatur. Sufficit enim, ad

Parochus jam ſemel inveſtitus ob novum ipſi in ead. Eccl collatum munus denuo inveſtiendus eſt.

 hos

hos ſolos eam ibidem non reſtringi, atque eandem rationem eandem legis diſpoſitionem requirere. Is tamen hodie mos viget, ut illi tantum, qui praecipuum aliquod in eadem, in qua Sacris hactenus vacarunt, atque inaugurati fuerunt, Eccleſia munus, idemque cum ſingulari quadam Eccleſiaſtica dignitate conjunctum adepti ſunt, ſolemni rurſus ritu introducantur. Ex hactenus dictis colligo, paſtorem alteri adjunctum, riteque jam ſemel inveſtitum, mortuo, cui ſubſtitutus erat, ordinario Eccleſiae miniſtro, in eandem denuo Eccleſiam eſſe introducendum.

Quid in praxi obtineat.

Parochus ſubſtitutus jam tum inveſtitus, ſi ſuccedat mortuo paſtori, denuo inveſtiendus eſt.

§. XIV.

Quomodo in unitis Eccleſiis peragenda inveſtitura. Diſtinguitur.

Ob juſtas interdum cauſas duae pluresve Eccleſiae ita conjunguntur, ut communi omnes paſtore utantur. Cujus rei occaſione excitari poſſet quaeſtio, utrum in ſingulos unitòs hac ratione coetus communis ille paſtor ſeparatim ſit introducendus? Ad quam quidem quaeſtionem accurata dari nequit reſponſio, niſi triplicem uniendi Eccleſias modum probe diſcernamus. Scilicet plures Eccleſiae conjunguntur, ut 1.) ex duabus una conſtituatur, atque alteri accedens ſupprimatur, vel 2.) ut maneant diſtinctae, una tamen alteri ſubjecta, vel denique 3.) ut aequales omnes, neutra alteri ſubjecta, ſint, & communi tantum paſtore gaudeant. *Vid.* SLEVOGT *d. Vnione Eccleſ. c. 3.* Si primo ac ſecundo modo quaedam Eccleſiae unitae fuerint, una tantummodo peragenda inveſtitura, eaque primo caſu in ea, cui reliquae acceſſerunt, Eccleſia, ſecundo in matre, ut dicitur, inſtituenda eſt, convocatis tamen utroque caſu reliquis etiam unitis Eccleſiis. Atque, unitis ſecundo modo Eccleſiis, cum ſaepe, quae matris, quae filiae obtineat locum, dubitetur, deficientibus aliis probationibus, eam,

in qua facta ſemper parochi inveſtitura eſt, matrem eſſe exiſtimandam, Conſiſtorium Lipſienſe, teſte FINCKELTHVSIO *d. Jur. Patr. C. 5. n. 62.* pronunciavit. Sin autem tertio Eccleſiae quaedam modo fuerint unitae in quamlibet harum, quippe aequaliter junctarum, ſeparatis paſtorem communem actibus eſſe introducendum, plane exiſtimo.

§. XV.

Longius progredior, atque ad quem inveſtiendi miniſtros Eccleſiae jus pertineat, paulo diligentius perquiro. Eccleſiam externam, ceu aliud quoddam in Republica collegium, conſiderari debere, in Prooemio aſſerui. Ex quo conſequitur, in eandem, aeque ac in omnia alia collegia, generalem Principi competere inſpectionem, eundemque recte cumprimis providere, ut idonei eligantur Eccleſiae miniſtri, electi rite conſtituantur, conſtitutique demandato munere ſacro legitime perfungantur. Et majorem quidem Eccleſiae, quam reliquorum collegiorum, curam Principem bonum habere oportet, cum ex his male conſtitutis, non tanta, quanta ex corrupta Eccleſiae ordinatione in Rempublicam damna redundare conſueverint. Atque ex hac generali in Eccleſias inſpectione deducendum inveſtiendi Miniſtros Eccleſiae jus eſt. Quemadmodum enim reliquorum in Republica collegiorum membra, quibus ſingulare quoddam munus injungitur, ratihabente atque approbante Principe, conſtituuntur, ita & eodem conſentiente Eccleſiae doctoribus graviſſimum adminiſtrandi ſacra munus conferendum eſt, cujuſmodi Principis voluntas, intercedente inveſtitura, publice parochianis explicatur. Neque illi etiam, quibus conſtituendi cuidam Eccleſiae paſtorem privilegium datum eſt,

Jus inveſtiendi M. E. ad Principem ſpectat.

Patroni de eodem nihil participant.

eſt, impedire queunt, quo minus ille Principis nomine inauguretur. Licet enim patronatus, ut vocatur, jus praeſentandi miniſterii candidatum facultatem comprehendat, inveſtiendi tamen poteſtatem non continet, quae a praeſentandi jure longiſſime diſtat, & ſummae in Republica Majeſtati reſervata eſt, atque ad jus circa ſacra, & generalem exinde in Eccleſias deſcendentem inſpectionem referenda. Fruſtra itaque obnituntur interdum Patroni, quo minus Principis nomine inveſtiturae a Superintendentibus actus expediatur. B. GERHARD. *d. V. M. Eccleſ. ſ. 170.* CARPZ. *d. J. E. L. 1. D. 55. n. 1. ſeqq.*

§. XVI.

Clerus inveſtiendi M. E. jus ſibi arrogavit.

Quemadmodum vero a Conſtantini M. ſtatim temporibus Clerus, ambitione avaritiaque abreptus, jura ſummae Majeſtati circa ſacra competentia vel diminuere, vel ſibi ſoli arrogare tentavit: ita & ſummum confirmandi inveſtiendique Eccleſiae Miniſtros jus ſibi vindicavit. In liberis, ut appellantur, Eccleſiis quin eam ſibi aſſeruerit poteſtatem, eo minus dubitandum eſt, quo magis cleri in iis auctoritatem, atque arrogantiam ad ipſum eligendi jus extenſam eſſe conſtat. In patronatis item Eccleſiis praeter praeſentandi jus patrono nihil competit, atque Epiſcopus, datis praeſentato confirmatoriis literis, abuſivam ſignorum traditione expediendam inveſtituram, reali Archidiacono commiſſa, peragit, ac temporalium, quae deductione in domum parochialem, atque aſſignatione bonorum & redituum, ut habeat, unde vivat paſtor, abſolvitur, traditionem Patrono pariter denegat. *Vid.* LINCKE *d. J. Epiſc. C. 9. n. 27. ſqq.* ENGEL. *in Colleg. J. Can. ad X. T. d. Inſtit.* Ita inique multa ſibi vindicavit Clerus, & competentia ſummae poteſtati circa ſacra jura, quibus Miniſtrorum Eccleſiae

cleſiae confirmatio atque inveltitura, publicum confirmationis teſtimonium adcenſeri debent, aſſeruit, aſſertaque ſuperbe defendit, donec, emendatis praepotentis DEI beneficio ſacris, & Tranſactione Paſſauii inita, Principibus A. C. addictis ſummum circa ſacra, ac dependens ab eo inveſtiendi Miniſtros Eccleſiae jus reſtitutum, &, pace Oſnabrugae confecta, feliciter fuerit confirmatum.

Principibus autem A. C. rurſus reſtitutum eſt.

§. XVII.

Communis itaque ſententia eſt, inveſtiendi miniſtros Eccleſiae poteſtatem Epiſcopali a Principibus Evangelicis jure exerceri, B. GERHARD. *d. M. E. ʃ. 170.* CARPZ. *d. J. E. Lib. 1. D. 55. n. 2.* LINCKE *d. J. Epiſc. C. 9. num. 39.* Atque ita omnes e Noſtratibus ſentiunt, qui duplicem, Principis atque Epiſcopi, perſonam repraeſentare A. C. addictum Principem, eique ut Principi ſecularium, ut Epiſcopo Eccleſiaſticarum rerum imperium competere credunt: Sed enimvero duplicem in Principibus perſonam non ſatis commode confingi, falſisque principiis, quaſi clericis jura circa ſacra propria eſſent, atque ad Principes qua tales non pertinerent, hanc niti doctrinam, accurate demonſtrat Dn. BOEHMER. *in Diſp. d. Epiſcop. Princip. Evangel. jure C. 1. ʃ. 2. ſeqq.* Summum circa ſacra jus imperii civilis pars eſt, idque non Epiſcopali ſed hujus civilis Imperii jure Principes exercent LVD. HVGO *d. Stat. Reg. Germ. C. 3. ʃ. 28.* Neque enim Eccleſiaſticam quandam jurisdictionem unquam ſibi arrogarunt Apoſtoli, neque proximi ipſorum ſucceſſores tales ſibi vindicarunt, ſed tanquam Praepoſiti ſine imperio, adhibito ſemper Eccleſiae conſenſu, omnia diſpoſuerunt. Et licet ſub Chriſtianis Imperatoribus Epiſcoporum poteſtas indies aucta fuerit, atque illi ſummum

Jus inveſtiendi non Epiſcopali ſed proprio jure ac vi imperii civilis ad Principem ſpectat.

circa ſacra jus ſibi vindicaverint; varia tamen per Germaniam circa ſacra, quatenus cleri attentatis haud ſuppreſſa fuerunt, jura Imperatores non minus, quam illorum indulgentia Imperii Proceres jure proprio & vi imperii civilis exercuiſſe, *Magnif.* Dn. HORN. *in J. Publ. C. 59. ʃ. 2.* & D. BOEHMER. *d. Diſſert. C. 1. ʃ 13. ſeq.* adductis exemplis demonſtrant. Tandem cum Pontificum cedere furori, atque illa Epiſcoporum Germaniae inveſtitura ſeſe abdicare, eoque omni in clerum imperio renunciare Imperatores coacti eſſent, ipſa etiam Procerum Imperii circa ſacra jura diminuta valde, & ferme ſublata fuerunt. Verum emendatis a B. LVTHERO ſacris, atque eccleſiaſtica, quam inique hactenus uſurpaverant Epiſcopi, jurisdictione A. C. Addictis Principibus reſtituta, & publicis Imperii legibus confirmata, ſummo rurſus illi circa ſacra jure potiuntur. Itaque cum jam olim jure circa ſacra, veluti imperii civilis parte, libere Principes uſi ſint, idemque non Religioſa demum Pace in ipſos translatum, ſed inique ab Epiſcopis ereptum, feliciter reſtitutum fuerit, minus apte illud a malae fidei poſſeſſoribus Epiſcopale denominatur, praeſertim cum Majeſtatis circa ſacra jus plus, quam tres illas, easque a Pontifice inſuper dependentes juris Epiſcopalis partes, Ordinem ſcilicet, Legem Dioeceſanam, & jurisdictionem comprehendat. *Conf.* Dn. BOHMER. *d. Diſp. D. ʃ. 1. ſeqq.* ibique alleg. AVTOR. *Medit. ad J. P. a. 5. ʃ 29. Magnif.* D. HORN. *J. Publ. C. 59. ʃ. 3.* STRAVCH. *d. Stat. a Summo Princ. ʃ. 26.*

§. XVIII.

Obſervationem hanc non inanem eſſe docetur.

Quemadmodum ergo ſummum Principis circa ſacra jus ex imperio civili rectius derivatur, ita & inveſtiendi Miniſtros Eccleſiae poteſtatem ex eodem magis

gis fonte, quam ficto Epiſcopali jure deducendam puto. Equidem non dubito, fore pleroſque, qui nudam tantummodo hanc logomachiam eſſe, & parum, utrum epiſcopali, an ciuilis imperii jure inveſtiendi hoc jus ad Principem ſpectare dicatur, intereſſe cenſeant: At enim vero permagni refert, Principiſne an Epiſcopi reſpectu hoc, quod praedixi, jus Principi vindicetur, atque hujus inprimis quaeſtionis, utrum Senatui Oppidano, vel cuidam Nobili aliive introducendi parochos jus a Principe concedi queat? deciſio ab hac obſervatione dependet. Namque ſi a Principe, quatenus Epiſcopi perſonam repraeſentat, exerceri hoc jus contendas, non poteris non omnes alios, clericali ejusmodi qualitate carentes, huius, poteſtatis incapaces pronunciare. Sin autem duplicem in Principe reſpectum non confingas, ſed inveſtiendi M. E. jus ipſi ut Principi ex imperio civili, quod rectiſſimum eſt, vindices, affirmare neceſſe habebis, ex Principis privilegio & hanc ab inferioribus poteſtatem exerceri poſſe. Vtraque tam Eccleſiaſtica quam Secularis ad Principem jure proprio jurisdictio pertinet, & quemadmodum hanc, ita & illam, quo inveſtiendi hoc jus referri debet, aliis concedere poteſt, ea lege, ut eadem, tanquam a ſumma Majeſtate dependente jure, utantur. Eccleſiaſticam vero civitatibus & Nobilibus mediatis jurisdictionem concedere Principem poſſe, ſtatuunt hodie Doctores, *Ill. L. Baro a* LINCKER. *Reſp. 58. n. 10.* KLOCK. *Vol. 1. Conſil. 51. n. 245. ſqq.* eumque in modum JCtos Hallenſes reſpondiſſe D. BOEHMER. *Diſp. d. Jur. Epiſc. Princ. Evang. C. 3. §. 11.* Ergo inveſtiendi M. E. facultatem iisdem aeque perſonis Princeps poterit impertire.

Ex quaeſtione: utrum privatis inveſtiendi jus PR. concedere queat?

Affirmandam hanc quaeſtionem eſſe demonſtratur.

§. XIX.

Immemoriali praeſcriptione jus inveſtiendi E. M. acquiri poſſe. negat Mev.

His ita praemiſſis, affirmare neceſſe habeo, immemoriali etiam praeſcriptione dictum inveſtiendi jus acquiri a privatis poſſe. Quodſi enim de expreſſa Principis voluntate illud aſſeruerim, de tacito, quem immemoriale declarat tempus, conſenſu idem erit ſtatuendum. Aliter tamen MEVIVS *L. 3. D. 134.* ſentit, atque a Senatu oppidano tempore immemoriali inveſtiendi M. E. jus praeſcribi poſſe, negat. Ex allegato autem MEVII loco haud obſcure intelligitur, & ipſum Principi, non ut tali, ſed ut Epiſcopo inveſtiturae poteſtatem aſſignare. Cujusmodi clericalis qualitas cum in ceteris praeter Principem laicis non deprehendatur, non poteſt non inveſtiturae jus omni illis modo denegari. Verum ſi dicatur, quod res eſt, & non Epiſcopali ſed proprio jure atque ob imperium civile ad Principem ſpectare inveſtituram conſideretur, ultro affirmandum erit, ab ipſo non tacite minus per immemorialem praeſcriptionem, quam expreſſe inveſtiendi hoc jus inferiorem magiſtratum impetrare poſſe *Vid.* BOEHMER. *d. Diſp. C. 3. ſ. 12.* Atque in hanc ſententiam JCti Jenenſes apud LINCKER. *Dec. 895.* reſponderunt. Ipſa etiam quorundam locorum conſuetudine receptum eſt, ut inveſtiendi ſimul vocatum Eccleſiae miniſtrum jus a Patrono exerceatur. KOEPPEN. *Dec. 1. Enucl. 2. n. 50.*

At affirmatur.

Quibuſdam locis Patroni inveſtiendi hoc jus habent.

§. XX.

Vtrum a laico ipſe inveſtiturae actus peragi poſſit?

Satis jam conſtare arbitror non Epiſcopali ſed proprio atque imperii civilis jure miniſtros Eccleſiae inveſtire Principem, atque ab eo non expreſſe minus, quam tacite idem jus acquiri. Quod licet admittant nonnulli, nunquam tamen ipſum inveſtiturae actum expediri a

laico

laico poſſe, ſed a clerico introducendum in Eccleſiam candidatum eſſe, ſibi perſuadent. Eccleſiaſticum quendam actum inveſtituram eſſe, ajunt, qualis a clerico non laico pertractari debeat. Longe Theologos melius, quae ad paſtoris munus pertineant, ſcire. Salutaria danda eſſe praecepta, & gregem non minus, quam inveſtiendum paſtorem officii ſui diligenter commoneri debere. Habendam praeterea ab inveſtiente orationem ſacram eſſe, qua & candidatus populo, & populus candidato ſtudioſe commendetur. Imo *ex c. 28. X. d. Elect.* probare annituntur, inveſtituram non niſi ab eo, qui ipſe inveſtitus eſt, peragi poſſe. Idcirco exiſtimant, ſi ipſe forſan, qui inveſtiendi illud jus a Principe acquiſivit, vel alius quidam, clericorum ordini non adſcriptus, in Eccleſiam introducat ordinatum candidatum, eique publicam in ea docendi adminiſtrandique ſacra facultatem impertiatur, daß er ſich hinführo der Cantzel, Beicht-Stuhl, Altar ꝛc. bedienen möge, id introductionis legitimae loco habendum non eſſe, ſed ſolennem a Theologo inſtitutionem fieri oportere. MEV. *P. 3. D. 134. pr.* BRVNNEM. *d. J. E. 1. ſ. 27.*

Recenſentur negantium rationes.

§ XXI.

Quae tamen omnia tantum mihi roboris habere non videntur, ut, a laico introduci quem in Eccleſiam poſſe, negarem. Enimvero inveſtitura actus ſua natura ſacer non eſt, eamque ad ordinis actus referendam eſſe, ipſi nolunt Pontificii, quum Epiſcopum etiam non conſecratum inſtituere poſſe, concedant. PETR. LEVRENIVS *in for. benef. P. 2. qu. 169.* Fatentur praeterea, eo caſu peragi a laico inveſtituram realem poſſe, ſi non aliam, quam realem in beneficii locum introductionem, ceremoniam Eccleſiaſticam comprehendat. ZOES. *ad X.*

Etiam a laico inveſtiturae actum expediri poſſe, affirmatur.

Tit. d. Inſtit. n. 4. L. Engel. *ad eund. Tit. n. 5.* Nihil itaque prorſus obſtare video, quo minus rite vocatus Eccleſiae miniſter, δοκιμαστικῇ habita oratione, a populo approbatus, atque a Principe confirmatus, introduci a laico queat. Adducta praec. §. diſſentientium argumenta perfacili refutari negotio poſſunt. Eccleſiaſticum, inita objecti ratione, actum inveſtituram eſſe, largior, ſed quis ideo a clerico tantum ſuſcipiendum eum eſſe aſſerat? Concedo, accuratiori eorum, quae ad paſtoris munus requiruntur, Clericos interdum notitia excultos eſſe, exinde tamen male rurſus colligitur, jure quaſi ad eos proprio inveſtiturae actum pertinere. Paſtoris munus S. Codice accurate deſcriptum eſt, atque in ipſis praeterea ordinationis ſolennibus rurſus haec talia a Theologo inculcantur, hinc neque repeti in inveſtitura neceſſario debent; imo ſi deberent, a laico harum rerum perito aeque commode proponi poſſent. Sacra ab inveſtiente oratio habenda ſemper non eſt, neque ad inveſtiturae ſolemnia omnium locorum conſuetudo eam refert, ſed perbrevi ad populum ſermone habito, datisque de reverendo paſtore ſponſionibus, omnis inveſtiturae actus rite celebratus exiſtimatur. Tandem allegatum *c. 28. X. de Elect.* de hoc noſtro caſu nihil diſponit, ordinisque & Legis Dioeceſanae actus quosdam recenſet, quos, impetrato demum pallio, expedire Archiepiſcopum poſſe, conſtituitur.

Refutantur diſſentientium argumenta.

§. XXII.

In Germania Clerici peragunt inveſtituram Eccl.

Interim conſultum magis eſſe lubentiſſime fateor, ut Theologo hic introducendi actus committatur, praeſertim cum ejusmodi, quae nonniſi a clerico expediri poſſunt, adhibitis ſolennitatibus, celebrari plerumque inveſtitura ſoleat: Atque illud quidem generali ferme

totius

totius Germaniae conſvetudine receptum eſt, ut a Superintendente, Paſtore Primario, Inſpectore, vel Collega illius Eccleſiae, in qua ſacro deinceps munere perfungi debent, candidati ſolenniter introducantur. Cujusmodi tamen actui Laici etiam Principis nomine intereſſe ſolent, id quod in ſolemni illa B. D. CALOVII introductione obſervatum fuiſſe, ex Actis addiſcitur, cum ad peragendam inveſtituram una cum B. D. WELLERO, Concion. Aul. Summo, B. WOLFF. LOESER, Mareſch. Hered. & Curiae Provinc. Vitemb. Praeſes miſſus a D. ELECTORE legatur. Superintendentis ad ſupremum Aulae Concionatorem, vel generalem, ſi adſit, Superintendentem, reliquorum vero Eccleſiæ, Miniſtrorum inveſtitura ad Superintendentem ejus dioeceſeos, in qua Eccleſia cui novitius paſtor praeficitur, ſita eſt, pertinere ſolet. *Vid. Ord. Eccl. Saxon. Tit.* Gemeine Form und Weiſe ꝛc. *Gothana Tit.* Von der *Introduction. &c. Hasſiaca Tit.* Von Annehmung und Beurlaubung der *Praedicanten*. In Saxonia Elect. Superintendenti peculiare de introducendo quodam vocato confirmatoque paſtore mandatum, quod Introductions-Inveſtitur-Befehl vocant, a Conſiſtorio dari ſolet. Superintendentes tamen, ſi caſu impediti expedire hunc actum nequeunt, aliis aeque Eccleſiae miniſtris demandare eundem libere poſſunt *d. d. Ordinat.* Illis interim, quibus commiſſum introducendi munus eſt, ſedulo incumbit, ut ſtatim, atque vocatus quis confirmatusque Eccleſiae miniſter eſt, non poſt aliquot demum annorum ſpatium inveſtiatur. Quod quidem in Saxonia Electorali Superintendentibus expreſſe *d. Ordin.* injungitur, ut quantocyus aufs förderlichſte, paſtores introducant. Ex quibus conſequi videtur, ſi, dilata ſine juſta cauſa introductione, Eccleſiae

Statim inveſtitura fieri debet.

Superintendens poſt aliquot an-

norum ſpatium inveſtituram expediturus, admittendus non eſt.

ſiae miniſtrum, diu jam munere perfunctum, nunc demum introducere Superintendens velit, eum non ad mittendum, multo minus, inveſtitura prorſus ſic omiſſa, quod pro hoc alioquin expediendo actu ſolvitur, ſalarium ipſi tradendum eſſe. *Vid.* B. ZIEGLER. *d. Superint. C. 15. ſ. ult.*

§. XXIII.

Heterodoxus orthodoxum inveſtire poteſt.

Eandem vero, cui inveſtiendus Eccleſiae miniſter addictus eſt, religionem Superintendentem, vel alium, qui inveſtire debet, profiteri oportere, vulgo exiſtimatur; aeque ac ordinationem, ut valida ſit, ab ejusdem religionis cleris impetrandam cenſent, quales ſi eo in territorio, quo ſacra ordinandus adminiſtrare debet, non reperiantur, alio, quem ipſae delegerint Eccleſiae, loco peragi ordinationem poſſe, *Pace Oſnabr. a. 7. ſ. (in f.* conſtitutum eſt. Dignum interim commemoratione eſt, quod Abbatem Luccenſem, Theodorum II. A. C. addictum, Catholici Coloniae Diaconum & miniſterii Presbyterum ordinaverint, ILL. LEIBNIT. *Tom. III. Script. Brunſuic. pag. 699.* Quicquid huius rei ſit, a diverſae religionis clerico fieri inaugurationem, atque adeo orthodoxum ab heterodoxo introduci in Eccleſiam poſſe, affirmare audeo. Nihil expedire inveſtiens amplius debet, quam ut inveſtiendum publice Eccleſiae ſiſtat, docendi adminiſtrandique in eadem ſacra poteſtatem Principis juſſu candidato concedat, coetumque ad auſcultandum reverendumque eum velut Doctorem adhortetur. Quae omnia cur ab heterodoxo peragi nequeant, rationem nullus video. Praeterea cum in orthodoxa etiam Eccleſia ordinationem, eſſentialibus ejus obſervatis, ab heterodoxo factam valere, ipſi paſſim Theologi ICti concedant, HVLSEM. *in Brev. Theol.*

Theol. C. 19. Suppl. §. 8. & in Apolog. miniſt. Evangel. §. 39. in f. & §. 38. BRVNNEM. *d. J. Eccleſ. 1. ſ. 20.* peractam ab eo inveſtituram multo magis ſubſiſtere credam. Quibus de cauſis dubitandum prorſus non eſt, Lutheranae Eccleſiae miniſtrum, ſi eo, quo colligitur illa Eccleſia, territorio non niſi Catholici Clerici deprehendantur, ab aliquo eorum in orthodoxam, ad quam vocatus eſt, Eccleſiam valide introduci poſſe, & talem ab heterodoxo factam introductionem, modo heterodoxam proponere doctrinam expreſſe candidatus non fuerit juſſus, idem, ac ſi orthodoxus peregiſſet, robur pondusque habere. HVLSEM. *d. l. c. 19. §. 25.* Et licet juxta *alleg. Pac. Oſnabr. Inſtrum.* ordinatio ab alterius territorii miniſterio impetrari tali caſu queat; non aeque tamen diverſae provinciae clerico, eidemque eam, cui inveſtiendus addictus eſt, religionem profitenti, demandari inveſtiturae actus poterit, cum ea de re alleg. Lege publica conſtitutum nihil reperiatur, & facile tumultus iſtud negotium excitare poſſet. Tutius itaque praedicto caſu vel omittitur plane inveſtitura, vel diverſae etiam religionis clero expedienda demandatur.

§. XXIV.

Major de ea quaeſtione, utrum heterodoxum orthodoxus in Eccleſiam introducere poſſit? ſupereſt dubitatio; in quo pertractando argumento Doctorum animi in contrarias ſententias diſtrahuntur. Plerique eum commendari Eccleſiae poſſe negant, quem puriori doctrinae non eſſe addictum, inveſtiens plane non ignorat DEDEKENN. *Vol. 1. p. 2. S. 7.* Imo in conſcientia peccare eum cenſent, qui candidatum, puriori ſacrorum cultui minus deditum, coetui ceu ducem ac doctorem ſiſtit, atque animarum ipſi curam commendat, quum tamen in ſimiles do-

Orthodoxus heterodoxum in Eccleſ. pariter heterodoxam introducere poteſt.

ctrinae errores ab ejuſmodi paſtore inductum gregem iri certiſſime ſciat. Quae quidem argumenta haud nullo nituntur fundamento, atque heterodoxum in orthodoxam introduci Eccleſiam non poſſe, extra dubitationem conſtitutum arbitror. Verum in heterodoxam pariter Eccleſiam, quae ſecundum Imperii leges tolerari quodam loco debet, heterodoxum ab orthodoxo immitti poſſe, certiſſimum eſt: Neque enim tali Eccleſiae alius, niſi ei, quam illa ipſa profitetur, religioni addictus commendari poteſt, & licet vel maxime orthodoxum orthodoxus introducere vellet, eum tamen heterodoxa Eccleſia repelleret. Quapropter cum Pontificii, qui liberum aliqua anni MDCXXIV. parte religionis exercitium inter Lutheranos habuerunt, inpoſterum quoque illud libere retinere debeant, nihil obſtare video, cur non ab Evangelico Sacrorum Antiſtite paſtor Pontificius introduci poſſit.

§. XXV.

In omnibus Eccleſiis locum habet inveſtitura.

Atque haec a Clerico regulariter expedienda inveſtitura in liberis non minus quam patronatis Eccleſiis obtinet, ac tantum abeſt, ut impedire eam Patronus poſſit, quin potius non praeſentatus ab eo Eccleſiae miniſter a Superintendente interdum recte introducatur. Varios, quibus, non praemiſſa Patroni praeſentatione, fieri ab Epiſcopo inſtitutio poſſit, caſus recenſet BARBOSA *d. J. E. 3. 12. n. 171. ſqq.* quorum vero plerique ad praeſens argumentum applicari commode nequeunt. Duos tamen cumprimis caſus, quibus candidatus quidam a Patrono non prius praeſentatus Principis vel Conſiſtorii juſſu inveſtiri a Superintendente poſſit, extare video: Si 1.) ſtatutum ad praeſentandum tempus ex negligentia praeterlabi patronus patiatur. Tempus hoc *c. 12. & 22. X. d.*

Quibus caſibus etiam ſine praecedente praeſentatione fieri inveſtitura poſſit.

X. d. Jur. Patron. determinatum legitur, atque Eccleſiae favore, ne Rectore illa diu deſtituta ſit, diſpoſitum id ita fuit. Idem ferme *Ord. Eccl. Haſſiaca Tit.* Von Annehmung und Beurlaubung der *Praedicanten* &c. conſtitutum reperitur, & notari meretur, in Haſſia Superintendentes hoc caſu ipſos propria auctoritate aliquam ad ſacrum munus perſonam deligere, delectamque inveſtire poſſe. Cujuſmodi tamen Jure Can. definitum ad praeſentandum ſpatium ob annum gratiae in foro cumprimis Saxon. non obſervari tradit CARPZ *d. J. E. 1. 15. n. 2.* Plerumque etiam ſi in praeſentando negligentiam committat Patronus, a Conſiſtorio prius admonetur, qua admonitione non attenta, tùm demum Eccleſiae miniſter eligitur, electusque ordinari atque inveſtiri jubetur. CARPZOV. *d. l.* 2.) Si incapacem, indignum, vel non rite electum Eccleſiae miniſtrum praeſentaverit Patronus, atque alium intra certum temporis ſpatium praeſentare juſſus negligens fuerit. *a. c. 2. X. d. Suppl. neglig. Patron.*

§. XXVI.

Certum alias indubitatumque eſt, in patronatis Eccleſiis inſtitutionem, abſque patroni praeſentatione factam, irritam ac plane nullam eſſe *c. ult. X. d. Inſtit. c. 16. quaeſt. 7.* Imo praeſentatus candidatus, ſciente ac praeſente patrono, introduci ſecundum plerorumque ſententiam debet, Quod quidem Jure Can. expreſſe conſtitutum non reperitur, atque in dubium haec vocari aſſertio vel eam ob cauſam poſſe, videtur, quod inveſtiendi hoc jus ad Principem ſolum ſpectet, nihilque de eo Patronus participet, neque ullum ei, cum praeſentandi jure ſemel uſus fuerit, amplius praejudicium enaſci plane poſſit. Verum enimvero, ſciente praeſenteque Patrono ut introducatur candidatus, ſingularia ejus in Eccleſiam

In Patronatis Eccleſiis abſque praeſentatione inveſtitura fieri nequit. Vtrum patroni quoque praeſentia requiratur.

cleſiam merita ſuadent juxta ac poſtulant. Atque cum toti coetui, inſtitutum iri Eccleſiae miniſtrum, publice prius denuncietur, iſque ad hunc actum quaſi invitetur, nullam prorſus cauſam adeſſe video, quamobrem ignorante abſenteque, cui permultum debet Eccleſia, patrono ſolennis hic & publicus actus debeat expediri. Idcirco Eccleſiaſticis plerorumque Principum Evangelicorum legibus Superintendenti vel aliis, quibus commiſſum inveſtiturae munus eſt, expreſſe injungitur, ut, praeſente Patrono, ordinatus Eccleſiae miniſter inauguretur, *Ord. Eccleſ. Elect. Sax. Rubr.* Gemeine Form und Weiſe ꝛc. *verbis:* So ſoll der *Superintendens &c. Magdeb. C. 16 §. 1. Gothana C. 3 §. 6. verbis:* Und wenn das geſchehen ꝛc. *vid.* CARPZOV. *d. Jur. E. 1. 55.* B. ZIEGLER. *d. Superint. C. 15. §. 4.*

§. XXVII.

B. Ziegler praecedentiam patrono in proceſſione inveſtiturae vindicat. Proceſſionis honorem per primum in actibus ſolennibus locum DD. interpretantur.

Neque vero Patroni tantum in inveſtiturae ſolennibus praeſentiam DD. exigunt, ſed primum etiam ipſi locum in publicae, qua ad templum itur, proceſſionis actu *ex c. 16. qu. 7. & c. 25. X. d. Jure Patron.* B. ZIEGLER. *d. l. §. 4.* vindicat. Scilicet adductis his Juris Canonici textibus patrono proceſſionis quidam honor expreſſe adſcribitur, quem praeeminentiam ſeu primum atque eximium locum denotare Interpretes tradunt, ita, ut ſingularis patrono honor exhibendus, & primus ac praecipuus in actibus ſolennibus ipſi locus concedendus ſit. ZOESIVS & VALLENSIS *ad c. 25. X. d. Jur. Patron.* ENGEL. *in Colleg. J. C. ad eund. loc. n. 2.* A. BARBOSA *d. J. E. L. 3. C. 12. n. 280. ſq.* HOSTIENSIS *ad d. c. 25.* Cujuſmodi Canoniſtarum explicationem multi Noſtratium approbant CARPZOV. *d. J. E. 1. 55. n. 10.* FINCKELTH. *d. J. Patron. C. 6. n. 147.* & quum apud nos non-ſolennis aliqua, niſi quae ad peragendam inveſtituram inſtituitur, proceſſio uſurpari ſoleat, praeceden-

cedentiae quoddam exinde in his ſolennibus jus patrono B. Ziegler. *d. l.* aſſerit. Sed enimvero cum alias multas dictorum textuum interpretationes, tum eam inprimis, qua de praeeminentiore in actibus ſolennibus loco explicantur, analyſin rejicit Gonzalez Tellez. *ad d. c. 25. X. d. Jur. Patron.* atque nihil hic Patrono praecipui praeter proceſſionis aditum, i. e. ad iſtam, quam exſtruxit, Eccleſiam acceſſum, qui omnibus Chriſtianis debetur, adſcribi, accurate docet.

Quam interpretationem rejicit Gonzalez Tellez.

Etenim ex variis monumentis coaevis addiſcitur, proceſſiones non deambulationes extra templum, ſed conventum ac coetum populi in ipſis templis ſignificare. Qua ſignificatione ſaepius hanc vocem Tertullianus accepit, & graeca ſeptimi Concilii Laodic. canonis verba: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν συνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς. Vetus interpres vertit: *In proceſſionibus pſalmos non convertere.* Quodſi etiam praecedentiae quandam praerogativam impertiri *d. l.* Patrono Pontifex voluiſſet, proceſſionis aditum omnibus Chriſtianis communem non appellaſſet. Animadvertendum tamen eſt, *c. 25. X d. Jur. Patr.* proceſſionis honorem, non Chriſtianis omnibus communem ſed patrono proprium conſtituere Clementem III. &, cum ejus aevo ſolennes extra templa deambulationes frequentiſſimae eſſent, ideo proceſſionis jus de honoratiori in proceſſionibus & ceteris actibus publicis loco, patrono aſſignando, vulgo interpretantur.

Haud tamen inepta communis illa explicatio eſt.

A quo quidem communi, explicandi proceſſionis honorem, modo non eſſe recedendum, ipſe Tellez. *l. all.* confitetur. Atque hac ratione recte ſentire videtur B. Ziegl. *d. l.* & in ſolenni, quae ad peragendam inveſtituram inſtituitur, proceſſionis actu ſecundus a Superintendente locus, niſi aliud locorum conſuetudo introduxerit, Patrono relinquendus erit.

Atque adeo praecedentiae patrono jus haud incommode tribuitur.

 §. XXVIII.

§. XXVIII.

Quomodo per inveſtituram Eccl. patronatus jus probari queat?

Praeter hunc proceſſionis honorem & illa ex inveſtiturae actu ad Patronum redundat utilitas, quod patronatus jus, ſi dubium hoc ipſi ac controverſum reddatur, per eundem probare poſſit. Etenim ſi, quod fieri quibuſdam locis ſolet, totus inveſtiturae actus actorum monumentis ab actuario quodam jurato diligenter conſignatus fuerit, iiſque, tali actui Titium ejuſque majores tanquam patronos ſemper interfuiſſe, illisque conſuetum exhibitum honorem eſſe, referatur, dubium plane nullum eſt, quin vetus non minus quam novum patronatus jus certum exinde indubitatumque reddatur. Atque, omiſſa ejuſmodi conſignatione, ſi Eccleſiae miniſtri, teſtium loco in inveſtiturae actu adhibiti, vel aliae fide dignae perſonae de his, quae praedixi, ferrent teſtimonium, ſatis vel hac ratione de eo, cui jus competat patronatus, conſtabit. Eundem per inveſtituram jus patronatus probandi modum B. Ziegl. *d. Superint. C. 15. §. 4.* agnoſcit, eoque conſilio Finckelth. *d. J. Patron. c. 8. n. 58.* allegat. Quem tamen Autorem de eo caſu, ſi patronatus quis jure inveſtitus ex inveſtiturae idem illud jus literis probare velit, ibidem loqui, ex allegato apud eundem Rolando a Valle intellexi: Neque ea, quae *n. 95. all. l.* Finckelth. adducit, ad praeſens argumentum pertinent, cum ibidem ex confirmantis praeſentatum Epiſcopi literis patronatus jus probari poſſe, ſolum contendat. Forſan huc ea magis ſpectant, quae de patronatus jure, per proceſſionis honorem patrono competentem probando, *all. l. n. 43.* idem Auctor in medium profert. Modo obſervem, ex eo, niſi alia concurrat, ſatis praedictum jus non demonſtrari, quum proceſſionis ſeu prooedrias jus, quod patrono in inveſtiturae ſolennibus

quoſdam

quoſdam aſſerere, §. *praec.* dictum fuit, non ubivis locorum attendatur.

§. XXIX.

Variis illis, quae in inveſtiturae actu adhibentur, ſolennitatibus manuum nonnulli impoſitionem adcenſent, ritum perantiquum & Moſis jam tempore a Judaeis eo maxime caſu uſurpatum, cum publicum cuidam perſonae munus demandaretur *Num. 27. v. 18. Deut. ult v. 9.* Quam imponendi manus conſuetudinem libere receperunt Apoſtoli, eamque non ut eccleſiaſticum aliquem ritum, ſed miraculis plenum & Spiritus S. dona conferentem, non in Presbyterorum tantum conſtitutione, ſed variis paſſim occaſionibus oblatis adhibuerunt. Neque illis etiam ſemper, quibus docendi Evangelium adminiſtrandique ſacramenta jus conferebatur, impoſuiſſe manus Apoſtolos, & ſacras nihiloſecius ἀφωρισμένȣς Eccleſiae Doctores functiones adminiſtrare potuiſſe, ex variis Codicis S. locis *Act. I. 26. XIII, 1.* perfacile eſt ad intelligendum. Ex quo ſimul colligo, ad ſeparandos a ceteris Eccleſiae Doctores χειροθεσίαν adhibendam neceſſario non eſſe, nec Jure Divino praeceptam adeoque eccleſiaſticis tantummodo ceremoniis adnumerandam B. GERHARD. *Loc. d. M. E. n. 139.* B. HVLSEM. *Brev. Theol. in Suppl. c. 19, n. 3.* D. BOEHMER. *d. Orig. J. E. c. §. 2. ſeqq.* Quae cum ita ſint, multo minus introducendo Eccleſiae miniſtro imponendae denuo manus erunt; neque tamen obſtare quicquam video, quo minus eccleſiaſticus hic ritus inter adiaphora referendus, idemque jam ſemel adhibitus, in inveſtiturae denuo actu repeti poſſit. Id quod *Ordin. Eccl. El. Sax. Tit.* Gemeine Form und Weiſe ꝛc. §. Nach dem G. beth ꝛc. conſtitutum legitur. Obſervare tamen neceſſe habeo, prima Articulorum generalium

Vtrum manuum impoſitio in inveſtiturae actu requiratur.

ralium editione, quae inveſtiendi ritus deſcribit, manuum impoſitionem plane non commemorari. Interim non neceſſario, pie tamen in introductionis ſolennibus perantiquum imponendi manus ritum iterari, Venerandus Theol. Vitemb. Ordo *M. Aug. 1618.* reſpondit *Conf. Reſponſ. Theol. Vit. P. 2. T. 1. p. 38.*

§. XXX.

Inveſtitura temporalium.

Peracta, qua animarum cumprimis cura paſtori demandatur, ſpiritualium inveſtitura, in parochialem is domum deducitur, deductoque percipienda ob ſacros labores praemia reditusque commonſtrantur. Temporalium haec a multis inveſtitura appellatur, atque Eccleſiaſticis nonnullorum locorum legibus, Gothana cumprimis *Ordinatione* §. 2. expedienda praecipitur, verbis: Es ſoll der Superintendens ſamt den Beamten, Patronen oder Lehn-Herrn auch Vorſtehern und Elteſten von der Gemeinde dem Pfarrer das Pfarr-Hauß und ſeine Zubehör ſamt einem Inventario nach beſchehener Beſichtigung übergeben und ihm anbefehlen ꝛc. Quam bonorum traditionem multis locis Patroni ſibi vindicant, & parochialibus ejuſmodi bonis paſtorem, datis inveſtiturae literis, atque exacto quodam laudemio, inveſtiunt. *vid. Ordin. Eccl. Magdeb. Auguſti Adminiſtr. C. 15. §. 10.* Quo tamen loco de jure exigendi pro inveſtitura laudemii ita diſponitur, Wovor der Collator oder Patronus nichts fordern auch nichts nehmen ſoll, auſſer in denen Fällen, da es alſo herkommen, daß ein gewiſſes Angeld oder Getreide alſo dann gefällig, welches aber nicht der neue Pfarrer, ſondern die neue Kirche hergeben ſoll. Eandem temporalium inveſtituram patrono, Epiſcopo excluſo, Pontificiis etiam quibusdam locis competere, aſſerit Engel. ipſe Pontificius, *Colleg. J. Can. tit. X. de Inſtit. n. 6.* Quod mirum videri

Quis eum expediat.

debet,

debet, cum alias bonorum Eccleſiae deſtinatorum administratio ad Epiſcopum pertineat. *Vid.* B. ZIEGL. *d. Dat. Eccleſ. C. 12. n. 10. ſeq.* Certum interim exploratumque eſt, ejusmodi inveſtiendi parochialibus bonis paſtores conſuetudinem ubivis ferme obſoleviſſe, quibusdam etiam locis, ne eos vaſallorum loco patroni habeant, plane abrogatam eſſe.

§. XXXI.

In his, quae ſalarii loco in inveſtiturae plerumque actu Eccleſiae miniſtris adſignari dixi, parochialibus bonis ac reditibus quodnam ipſis jus competat, breviter exponendum eſt. Beneficii nomen, ex Iure Feudali deſumtum, haec talia bona accepiſſe, *§. 1.* obſervavi, qua ſignificatione beneficium per jus percipiendi reditus ex bonis Eccleſiae Eccleſiaſtica auctoritate conſtitutum definiunt. BARBOSA *d. J. E. 3. 4. n. 5.* Inde parocho aeque ac vaſallo utile quoddam Eccleſiaſtici beneficii dominium, ut arbitratu ſuo eodem uti poſſit, competere, exiſtimari forſan poſſet; at enim vero non proprietatis alicujus ſed uſusfructus jure, ut habeant, unde vivant, Eccleſiae miniſtris ejusmodi bona poſſidenda ut plurimum concedi, ex Eccleſiaſticis legibus cognoſcitur. Atque huc B. LVTHERI *Tom. 6. Vitemb. fol. 332.* pertinet judicium: Niemand kan läugnen, daß kein Pfarr-Herr etwas eignes an der Pfarre hat, ſondern ſeyn Gäſte in den Pfarr-Gütern, und müſſen ſie hinter ſich laſſen, wenn ſie ſterben. Neque tamen indiſtincte, uſufructuarii tantum paſtorem vices gerere, affirmandum eſt. Etenim ipſorum, ex parochialibus bonis perceptorum, fructuum redituumve dominium ac proprietatem clericis recte SARPIVS *d. Benef. art. 25.* adjudicat, quo loco per aliquot ſecula hoc de argumento diſceptatum fuiſſe, refert, à qua

Quid juris in parochialibus bonis reditibusve clerici habeant.

tentia B. Ziegl. *d. Doct. Eccl. C. 9. ſ. 33.* non eſt alienus, atque celebriorem illam quaeſtionem, utrum ditiores, qui ex propriis ſe bonis exhibere poſſunt, Eccleſiae Miniſtri juſte hos reditus percipiant, variis ea de re prolatis ſententiis, ibidem affirmat. Parochialium vero aedium uſus tantum parochis plerumque competit: Vnde eas locare aliis non poſſunt, ac ne inquilinos quidem, (quod tamen jure communi *L. 2. ſ. 1. L. 4. pr. d. Vſu & habit.* uſuario permiſſum eſt) recipere in Saxonia poſſunt. *Ord. El. Sax. art. gen. 32. in f.* Atque cum ſartas tectasque aedes conſervare uſuarios oporteat, *L. 18. d. t.* ideo & hoc parochis onus in Saxonia *d. Ord Eccl.* imponitur, quam tamen Saxonicam, de reficiendis a parochis modice aedibus, legem in ipſa Saxonia non obſervari, tradit *Illuſtr.* Berger. *in Oeconomia Juris. Lib. 2. T. 3. p. 323.* Agros atque alia ruſtica parochialia praedia uſusfructus jure ad Eccleſiae miniſtros pertinere, communis ſententia eſt. *vid.* Carpz. *d. J. E. 2. 353 ſeqq.* Dn. Boehmer. *d. l. Par. S. 5. C. 2. ſ. 15. ſqq.*

§. XXXII.

Cura parochialium bonorum parochis in inveſtiturae actu committitur.

Neque vero eorum, quae uſus aut uſusfructus jure ipſi Eccleſiae miniſtri poſſident, ſolum bonorum, ſed aerarii Eccleſiaſtici etiam cura atque ephoria, dum inveſtiuntur, illis commendatur. Atque hoc *Ord. Eccl. Goth. C. 3. ſ. 6. verb.* Zum dritten ꝛc. Superintendentibus expreſſe injungitur, ut bonorum ad illam, in quam parochus introducitur, Eccleſiam pertinentium curam ſtudioſe ipſi committant. Ad ſolum olim Epiſcopum cura ad diſpenſatio talium bonorum pertinebat. *Can. Apoſt. 38. 41. & can. 25* Antioch. Concilii τῶν τῆς Εκκλησίας πραγμάτων ἐξουσία eidem conceditur. Verum, cum

cum ii, his rebus gerendis intenti, a divinorum officiorum curatione avocarentur, certi quidam, qui Eccleſiaſtica bona adminiſtrarent perinde ac rationes conficerent, oeconomi, inſpectione tamen Epiſcopis relicta, patrum decreto *can. 26. Concil. Chalced.* conſtitui debuerunt. In Proteſtantium terris hoc in negotio Epiſcopi Superintendentes vel Inſpectores, Oeconomorum locum curatores Eccleſiarum die Kirch-Väter, Kaſten-Vorſteher, tenent & generalis in omnia parochialia Dioeceſeos bona inſpectio Superintendenti, praeſertim apud Saxones, competit. Cujus tamen curae ipſi ſimul cujusque Eccleſiae miniſtri participes ſunt, eaque in inveſtiturae ipſis actu gerenda recte committitur, cum quilibet parochus bonorum ad Eccleſiam, cui praeeſt, pertinentium inſpectionem ſpecialem habeat, & curatorum conſilia actusque examinare ac moderari teneatur. *Ord. Eccl. Sax. art. gen. 35. Decret. Synodale d. ann. 1624. §.* Und weil die *& ſeqq.* Quos Juris Saxonici textus CARPZ. *J. E. L. 2. d. 313. ſeqq.* prolixe exponit.

§. XXXIII.

Non adeo magni in expediendam inveſtituram ſumtus erogat debent.

Ceterum multi, & quales ad luxum propius accedunt, tales peragendo inveſtiturae actui ſumtus perſaepe impenduntur. Quibus adeo immodice faciendis variis Principum Evangelicorum Eccleſiaſticis legibus modus ſtatutus eſt, neque adeo magnas in parandum convivium impenſas erogandas eſſe, *in Elect. Sax. Reſol. Grav. d. anno 1665. Tit.* Von *Conſiſtorial*-Sachen *ſ. 14.* conſtitutum reperitur. Cujusmodi priorum Principum leges eo ſanctius ſervandae ſunt, quo graviora ex earum neglectu in Eccleſias damna quotidie redundant. Enimvero cum ad celebrandum introductionis actum ſecundum veriorem CARPZOVII *d. J. E. 1. 56.* ſententiam ex

Qui ex aerario Eccleſ. deſumendi.

aerario Eccleſ. ſuppeditari debeant ſumtus, facile exhauriri illud plane poſſet, ſi ad ſolemnia haec inſtituenda nimis magnae praeter neceſſitatem pecuniae conferentur. Interea ſi ita inops atque exhauſtus, ut ne tenues quidem ac modicae ad expediendum hunc actum impenſae deſumi exinde queant, fiſcus Eccleſiaſticus fuerit, ad exſolvendas eas parochianos, habita tamen bonorum facultatumque ratione, adſtrictos eſſe recte CARPZ. *d. l. D. 57.* contendit.

Aut in ſubſidium a parochianis ſuppeditandi ſunt.

§. XXXIV.

Matrimoniali conjunctioni aequiparari a Canoniſtis inveſtituram contendit Schilt. At illi magis ordinationi aut alii actui hoc matrimoniale vinculum adſcribunt.

Tempus ac ratio inſtituti nunc me monent, ut quid ſecundum Canoniſtarum mentem operetur haec miniſtrorum Eccleſiae inveſtitura, breviter exponam. Matrimoniali, ex qua tot inſignes deducunt vulgo effectus, conjunctioni eam aequiparari, SCHILTER. *in J. J. Can. 1. 16. 12.* tradit. At enim allegatis a SCHILTERO *J. Can.* textibus praeciſe non aſſeritur, miſſione in beneficii poſſeſſionem, cui recepta apud nos Eccleſiaſtica inveſtitura exaequatur, ſpirituale ejusmodi inter paſtorem atque Eccleſiam contrahi matrimonium. Ipſi etiam paſſim Canoniſtae docent, conjugale inter Eccleſiam & Praelatum vinculum electione atque electi aſſenſu initiari, confirmatione ratificari, conſecratione confirmari. JVL. PACIVS *Iſagog. ad X. T. d. elect. & elect. poteſt.* Forſan, cum electionis, confirmationis, ac ordinationis haec in ſacrum officium deductio ſit quaedam quaſi executio, de eadem praecipue hoc, quod ceteris actibus Pontificii adſignant, matrimoniale vinculum SCHILTERVS interpretatur. Interim ſive inveſtitura ſive alio quodam actu inter paſtorem atque Eccleſiam ſpiritualis conjugii foedus iniri, atque hanc veluti ſponſam illi tanquam ſponſo deſponderi, aſſeratur, inconcinne tamen ſemper

Minus recte dicitur matrimonium ſpirituale inter paſto-

per ejusmodi matrimonium confingitur. Eccleſiae ſponſae quidem S. Codice nomen tribuitur, eaque Chriſto ſponſo deſponſari dicitur; at nunquam paſtoris ſponſa appellatur, qui ſponſi miniſter eſt, & veluti παρανύμφιος vel υἱὸς τοῦ νυμφῶνος domino ſponſam adducere debet. *Matth. IX. 15.* Paſtores, qui tale affectant matrimonium, &, cum ſervire ſolum debeant, heros ſe conſtituunt, adulteros, non ſponſos, licet ſummus Eccleſiae Romanae Epiſcopus fuerit, appellandos eſſe, B. Ziegler. *ad Lancell. 1. 17. §. 2.* docet. Et licet in notis ultimae Schilteri *Inſt. Jur. Can.* editioni adjectis moneatur, methaphorice tantum Eccleſiae ſponſo reſpectu rerum, quas ei infert, & diſſolutionis difficultatis, comparari paſtorem; rectius tamen ad ſolum Chriſtum, unicum Eccleſiae ſponſum ductu divinioris Codicis metaphorica talis locutio reſtringitur. Quibus etiam de cauſis plerique Noſtratium accuratius docent, inveſtiturae actu realem parochum inter & parochianos conjunctionem, atque adeo arctum contrahi vinculum, ut nec ille ſuam deſerere Eccleſiam nec parochiani alibi ſacris vacare queant. Schilter. *d. l.* Ziegl. *d. Superint. C. 15. §. 2.*

[Margin: rem & Eccleſiam contrahi.]

[Margin: Noſtrates docent, inveſtituram realem inter parochum & parochianos conjunctionem operari.]

§. XXXV.

Inveſtitus itaque parochus conſtanter adhaerere Eccleſiae tenetur, nec belli, peſtis, aliusve publicae calamitatis tempore ab eadem diſcedere poteſt. Quod ad vexationem tamen, totam ne Eccleſiam, an paſtoris tantummodo perſonam concernat, diſtinguendum putant, & poſteriori caſu, Chriſti Servatoris exemplo fugam permittunt. *vid.* B. Stryk. *ad* Brunn. *§. E. 1. 6.* 12. Praeterea in propria, in quam introducti ſunt, Eccleſia Parochi vere reſidere *c. 7. & ult. qu. 1. c. ult. X. d. Cler.*

[Margin: Debet ergo Paſtor 1) Eccleſiae conſtanter adhaerere.]

[Margin: 2) In eadem reſidere.]

non reſid. jubentur, atque in eos, qui a commiſſis ſibi Eccleſiis perſaepe abſunt, variis conciliorum *Antiocheni, Laodicenſis, Sardicenſis* aliorumve canonibus graviter animadvertitur. Neque illos etiam, qui, tum abſunt, vicaria aliorum in obeundo, quod adminiſtrare ipſi deberent, munere ſacro opera utuntur, excuſandos eſſe, *c. 3. X. d. t.* ſtatutum eſt. *Conf.* DVAREN. *d. S. E. M. Lib. 8. c. 5.* Apud Proteſtantes item non promiſcue, neque aliter, niſi impetrata a Superintendente aut Conſiſtorio venia, a parochiis paſtoribus abeſſe licet, atque ob ſuſceptas promiſcue & recreationis tantummodo cauſa peregrinationes, ſuſpendi & removeri interdum eos poſſe, D. BOEHMER. *d. J. Par. S. 3. C. 1. ſ. 44.* adductio JCtorum Hallenſium hanc in ſententiam ſcripto Reſponſo teſtatur.

Reſidendi hoc jus aeque apud Proteſtantes obſervatur.

§. XXXVI.

Non tamen paſtor renunciare ſuo officio vel ad aliam Eccleſiam tranſire prohibetur.

Interim ob realem hanc, quam inveſtitura conſtitui ajunt, conjunctionem Eccleſiaſtico officio renunciare parochi non prohibentur. Licet enim ordinis renunciationem vel deſertionem in *Trident.* praeſertim *Concilio Seſſ. 23. d. ordine c. 40.* damnent Pontificii, eamque delictorum Eccleſiaſticorum numero adſcribant; reſignationes tamen eo fine, ut vel reſignans a ſacro miniſterio prorſus abſtineat, vel ut in aliam Eccleſiam tranſeat, juſtam ob cauſam inſtitutas admittunt. Plerumque autem avaritia atque ambitione inducti ab una ad aliam Eccleſiam transferri Clerici cupiebant; idcirco non omnes, niſi ob Eccleſiae neceſſitatem utilitatemque factae, translationes licitae credebantur, atque *in Syn. Sardic. c. 1.* avaritia, ambitio, & malae artes, quibus permoti ad majores opulentioresque ſubinde parochias Clerici contendunt, rejiciuntur perinde ac damnan-

mnantur. Eccleſiae apud Proteſtantes miniſtri, iidem que in particularem quandam Eccleſiam introducti utroque itidem modo, adhibita Conſiſtoriorum auctoritate, juſtis ex cauſis reſignare poſſunt. Maxime tamen ab una ad aliam Eccleſiam factae translationes uſitatae ſunt, atque urgente neceſſitate, vel concurrente cujusdam Eccleſiae utilitate, licitae exiſtimantur. Neceſſitatem ex impetrata ad aliam Eccleſiam vocatione deducunt, atque, ut divina illa ſit, requirunt. Plerumque ad pinguiorem, non item ad eam, ubi tanti exſpectandi reditus non ſunt, Eccleſiam vocationem divinas cenſeri, Patres jam *in Concil. Sardic. c. 1.* obſervarunt, hanc, interdictarum eodem Concilio, promiſcuarum translationem rationem addentes: *quod nullus adhuc Epiſcopus inveniri potuerit, qui de civitate majori in minorem tranſiiſſet.* Illud ſane omnes facile concedent, Eccleſiae miniſtrum, certo cuidam coetui dedicatum, ac nihiloſecius cuiusvis vacantis Eccleſiae miniſterium ambientem, atque ad diſcedendum a commiſſa ſibi Eccleſia ſine juſta cauſa pronum, vel animi levitatem, vel avaritiam, vel ambitionem declarare B. OSIANDER *in Epit. H. E. Cent. 1. C. 14.* Quibus etiam de cauſis *Ord. Eccl. Argent. T. 9.* Vom Beruff und Annehmung der Kirchen, *Magdeb. C. 14. §. 12.* aliisque Principum Evangelicorum Eccleſiaſticis legibus ejusmodi Parochorum mores reprobantur. Interea quin obeundum in alia Eccleſia munus ſacrum juſtas ob cauſas peti queat, dubitandum plane non eſt, qualis ſolum ſtudiorum v. c. ob agriculturam impedimentum, ſiquidem parochum dimittere Eccleſia nolit, exiſtimari non debet. Quodſi tamen nec coeli ferre temperiem, nec victui quodam loco aſſueſcere paſtor queat, atque ideo infirma ſemper utatur valetudine, juſtam tum eum aliud

Etiam ap. Proteſtantes reſignare officio parochi poſſunt.

Translationes non promiſcuae.

ſed quae ex juſta cauſa fiunt licitae ſunt.

ambien-

ambiendi munus ſacrum habere cauſam, Ven. Theol. Vitemb. Ordo M. Jun. 1661. reſpondit. *Vid. Reſp. Theol. Vitemb. P. 2. T. 1. pag. 58.*

§. XXXVII.

Ob vinculum illud, quod inveſtitura contrahit, paſtor 3) intra parachiae ſolum limites actus parochiales expedire debet.

Cum tam arctum Parochum inter & Parochianos vinculum inveſtitura contrahatur, atque introductus paſtor Eccleſiae veluti alligetur, ideo intra ejus etiam ſe continere terminos tenetur, nec parochiales alibi actus expedire debet. Pariter ad praefectum ipſis paſtorem parochiani adſtricti ſunt, nec alio ſacris vacare loco poſſunt. CARPZOV. *1. 54. n. 3.* Quod primis civitatis Chriſtianae temporibus non obſervabatur, quibus Eccleſiae Doctores, certo cuidam coetui, ut ipſis adminiſtrare alibi ſacra, aut auditoribus vacare alio loco ſacris interdictum fuiſſet, adeo affixos & quaſi alligatos non fuiſſe, §. VII. demonſtravi. At cum otia Eccleſiae dediſſet DEVS, & permultum ad ſtabiliendam hierarchiam terminorum conſtitutionem facere, clerici intellexiſſent, proprii etiam cuilibet, intra quos ſe continere deberet fines fuere conſtituti. Atque ideo in *Carthaginenſi III. Concilio c. 20.* patres, inter quos Auguſtinus fuit, diſpoſuere: *ut a nullo Epiſcopo uſurpentur plebes alienae, nec aliquis Epiſcopus ſupergrediatur in Dieceſi collegam ſuum.* Id quod in noſtris aeque Eccleſiis obſervatur, & vocati ad certam Eccleſiam miniſtri introductique ejus transgredi fines nequeunt. *Vid. Ord. Eccl. Sax. El. a gen. 8.* quod ſi aliter fecerint, in crimen turbationis ſacrorum incidunt. Neceſſitatis tamen vulgo caſum excipiunt. *Conf. Reſp. Theol. Vitemb. P. 2. T. 1. pag. 59.* Habet ergo omnis hodie certae cujusdam Eccleſiae miniſter, & prohibendi, reſpectu aliorum paro-

Nec parochiani alibi vacare ſacris queunt.

chorum

chorum, ne parochiales in ipſius parochia actus expediant, & cogendi, reſpectu parochianorum, ut in propria parochia ſacris vacent, neque alii Eccleſiae ſe addicant, jus perinde ac facultatem. *Vid.* D. Boehmer, *d. J. Paroch. Cap. 3. Sect. 3.*

§. XXXVIII.

Varia denique ratione Eccleſiaſticorum beneficiorum cum poſſeſſoria tum petitoria eorum poſſeſſoribus competere judicia, Canoniſtæ contendunt. *Conf.* Duaren. *d. S. E. M. C. XI.* Similes & apud nos parochis, certa quadam parochia ſolenniter quaſi inveſtitis, actiones dantur, non minus ratione ipſius parochialis juris, quam bonorum parochialium reſpectu, quae in inveſtiturae Eccleſiaſticae actu vel ſtatim ſimul traduntur, vel ob realem, quam illa parit conjunctionem tradita praeſumuntur, D. Boehmer, *d. J. Paroch. 3. 1. ſ. 41.* Neque vero intereſt, actune parochus in Eccleſiam introductus fuerit, an a Principe aut Conſiſtorio muneris ſacri, annexorumque ei emolumentorum poſſeſſionem apprehendere juſſus ſit; utroque enim talia ipſi remedia caſu competere dicendum. Aeque ac Longobardico non minus *2. F. 32.* quam Alem. *C. 75.* Feudal. jure illis etiam poſſeſſionis jura vindicantur, qui vadere ſolum in alicujus fundi poſſeſſionem, eumque feudi loco tenere ſolemniter juſſi ſunt. Schilt. *ad J. Feud. Alem. d. C.* Quamvis autem omnes alioquin, ratione parochialis juris movendae, actiones ad Eccleſiaſticum judicem referantur; illa tamen, quibus de retinenda vel recuperanda tantum poſſeſſione agitur, judicia ad ſecularem magiſtratum pertinere, communis, Barbosa

Parochis inveſtitis competunt ratione juris parochialis & bonorum parochialium actiones.

Quae ipſis etiam non inveſtitis competunt, modo confirmati atque ire in parochiam juſſi ſint.

d. Offic. & pot. Epiſc. P. 3. all. 84. num. 34. teſte, Juris Can. interpretum ſententia eſt. At impugnat eam Illuſtr. BERGER. *El. Proc. Matrim. §. 6. & adjecto illis program.* atque in cauſſis Eccleſiaſticis non minus poſſeſſorium quam petitorium ad ſolius Conſiſtorii cognitionem ſpectare docet. Qua de re prolixius inpraeſens non diſſeram, ſed, ſatis jam & pro virili Miniſtrorum Eccleſiae inveſtitura expoſita, huic qualicunque labori B. C. D. finem impono.

NOBILISSIMO CLARISSIMOQVE

DN. CHRIST. FRIDERICO KOEHLERO

ADVOCATO IMMATRIC.

AVDITORI HACTENVS SVO VALDE INDVSTRIO

S. P. D.

PRAESES.

T*rimeſtre ſpatium eſt, cum Tuam, publicum me Praeſide edendi in hac Academia ſpecimen, uoluntatem mihi ſignificaſti. Honeſtiſſimis his petitis Tuis eo lubentius promtiusque annuebam, quo maioribus virtutum perinde ac eruditionis ornamentis iam tum inſtructus incedebas. Neque vero anxius de deligendo, in quo vires ingenii exerceres, argumento deliberandum mibi ſtatuendumque erat. Ipſe perelegans Eccleſ. Iuris, de Miniſtrorum Eccleſiae inauguratione, argumentum ſuppeditabas, quod, hortatore atque impulſore Maxime reuerendo Dn. Parente Tuo, elaborandum Tibi eſſe affirmabas. Quod ſane inſtitutum gradum valde acceptumque mibi erat, praeſertim cum a nemine hactenus pertractatum ſatis id thema eſſe intelligerem. Neque etiam elaborare Diſſertationem ſtatutum Tibi ſaltem cum animo deliberatumque erat, ſed intra perbreue temporis ſpatium me duce elaboratam exhibebas, ut haud vulgares vel eo nomine laudes promerearis. Cumprimis autem perplacuit mihi inſignis illa in pertractando argumento adhibita induſtria, qua, poſthabitis er-*

 roneis

roneis ſententiis, accuratiori rationis ſcrutinio omnia exa
minaſti, longiſſimeque abfuiſti ab illis, qui numerare
non ponderare Doctorum ſententias, et receptarum opinio
num cumulos magis quam genuina cuiusque theſeos princi
pia æſtimare conſueuerunt. Quod praeclarum eruditionis
Specimen cum omnes Tibi gratulentur, ego profecto, quem
Diſputationi Praeſidem deligere dignatus es, ut gratula
bunda Te acclamatione excipiam, exigit amor in Te meu
plane ſingularis, et quotidiana, quae inter nos intercedit
conſuetudo iure quodammodo poſtulat. Praedicarem in
praeſens laudes Tuas, virtutis ac ſapientiae ſtudio parta
niſi easdem conticeri modeſtia Tua, et conſuetus Tibi a pro
pria laude horror quaſi iuberent. Neque meo etiam indi
ges encomio, cum publico Te comparatae in Iuris arte ſci
entiae teſtimonio ipſe Illuſtris ICtorum in hac Academi
Ordo exornauit, Teque dignum iudicauit, qui prodires i
publicum, cauſasque in foro perorares. Id itaque tantum
agendum mihi eſſe video, ut Tibi de egregiis virtutib
Tuis, Optimo Parenti Tuo, Theologo et Sacrorum ap
Leiſnienſis Antiſtiti, ſanctitate muneris, excellentia doctri
nae et meritorum amplitudine ſummopere reuerendo, de Fi
lio, feliciſſimo patenarum virtutum aemulo, Patriae deni
que de conſequendis Tua impoſterum induſtria commodis
ex animo gratuler, et DEVM immortalem pro vita feli
citateque Tua religioſiſſime deprecer. His vale, m
KOEHLERE, et conſtantem mei memoriam conſerua
Vitembergae Kalend. Iun. Anni cIↄ IↄCCXIII.

Date Due

Demco 293-5

D02501960N
Duke University Libraries